

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

leto: XXXX | december 2008 | številka: 12

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Wiharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Ob zaključku leta

Drevje ni gozd. Gozd je medsebojna povezava vseh živih bitij in neživega okolja, tako od mikroorganizmov do zveri na vrhu prehranjevalne verige, od mikrogliv do najmogočnejših dreves, in to v tesni povezanosti z neživim okoljem. Ta povezanost mu daje občudovanja vredno stabilnost, vsako živo bitje pa dopolnjuje njegovo vsebino, ki bi ji lahko rekli življenje gozda. Življenje gozda je dolgoročno stabilno toliko bolj, kolikor manj je antropogenih vplivov.

Če primerjamo veličino življenja gozda z našo potrošniško miselnostjo, se lahko zavemo vse naše majhnosti, čeprav se smatramo za najinteligentnejša bitja na planetu. Vsi naši razvojni potenciali nas vračajo v zakleto zanko kriznih situacij življenja. Naša potrošniška miselnost naš uklešča v sistem večje produkcije, večjega izkoriščanja naravnih virov, več dela in seveda več trošenja. Povprečen Slovenec v mesecu in pol proizvede toliko odpadkov, kot je težak sam. Ko je krog zaprt, se sistem ponavlja v spirali sicer različnih časovnih horizontov, ki vodijo od recesije do prosperitete. Prihajamo v recesijo! In to ni samo finančna in ekološka kriza, to je obenem in predvsem kriza moralnih vrednot. Kakšna je smiselnost takšnega življenja, ki podlega kapitalski miselnosti z enim samim ciljem večanja potrošnje in profita? Je mogoče to šestdeseturni delavnik v tednu?

Morda je ravno novo leto čas, ko lahko trezno razmišljamo o naši prihodnosti, v kateri bi morali videti višji nivo življenja v kvalitetni izrabi svojega časa. Ali je bistvo in cilj našega življenja maksimalno in egoistično trošenje vsega, kar proizvedemo in si sproti izmišljamo? Mogoče bi se lahko kaj naučili od spoznavanja naravnih procesov v gozdu. Gozdovi nam dajejo in ohranjajo materialne in nematerialne dobrine. Dajejo les in gozdne sadeže, hranijo ptice, omogočajo preživetje divjadi in drugih gozdnih živali. Varujejo tla, da jih ne odplavi voda, zaustavijo vetrove ter neurja in preprečujejo poplave. Gozdu gre hvala, da ostajajo strma pobočja zelena in studenci polni čiste vode. Gozd je tudi naša naravna in kulturna dediščina, domovanje redkih in ogroženih živalskih vrst. Zaradi onesnaženja, globalnih vremenskih procesov in ne nazadnje človekovih posegov v okolje je tolerantnost homeostatskih mehanizmov gozdov omejena. Tega bi se morali zavedati. Zavedati bi se morali tudi dejstva, da je naš planet grajen za populacijo dobre milijarde ljudi, mi pa presehamo šest milijard ...

V Zavodu za gozdove Slovenije se zavedamo širine problemov razvoja človeške civilizacije in vemo, da na globalne trende nimamo vpliva. Vemo pa tudi, da je naše poslanstvo v ohranjanju naravnih gospodarskih gozdov in gozdov s posebnim namenom. V prebujeni ekološki zavesti se pojavljajo spoznanja, da nam gozdovi pomagajo blažiti vsakdanje tegobe in omogočajo varnejše, lepše in bogatejše življenje. Skrbeli bomo tudi naprej, da bodo skrivnosti gozda in njihove moči ostale posebnosti okolja tako na Koroškem kot v celotni Sloveniji.

Zgoraj navedene misli niso napisane z namenom vsiljevanja življenjske filozofije, temveč kot opomin, da ob koncu leta in v času prihajajoče gospodarske recesije vsak pri sebi razmislimo o smiselnosti in ciljih našega življenja. Odločitev za ekološko in etično življenje je stvar osebnega prepričanja in življenjskih načel, vendar je slej ko prej potrebna za ravnotežje in zmanjšanje življenjske napetosti sveta. Še je čas, da postanemo etični porabniki.

V izteku leta 2008 se v imenu sodelavcev iskreno zahvaljujem lastnikom gozdov, članom Sveta območne enote, kolegom v drugih organizacijskih enotah, poslovnim partnerjem, strokovni javnosti, predstavnikom lokalnih skupnosti in vsem drugim za tvorno in plodno sodelovanje v preteklem letu. Vsem, še posebej bralcem Viharnika, želim vesele božične praznike in srečno novo leto.

Zaključiti ali začeti, to je danes vprašanje. Nedvomno je, da zaključujemo letno obdobje, v katerem smo optimistično razmišljali in ponosno korakali. Kako lepo je zaključiti neko obdobje, polno doživetij, veselja, razpoloženja in uspehov, najsi bo to na osebnem, družinskem, družbenem ali poslovnem področju.

V začetek leta smo zanesenjaško zakorakali z novim poslovnim načrtom. Začeli smo z dvema novima podjetjema Energetika in Koroške gradnje, vmes postali večinski lastnik Smreke Gornji Grad. Težave pri prodaji na zahodne trge, ki so se pojavile že takoj na začetku leta, smo premostili s trgi bivše YU. Posebne pozornosti na to nismo polagali, mislili smo, da je to trenutna kriza naših kupcev. Tega smo bili vajeni že v prejšnjih časih na slovenskem trgu, ko so se podjetja rojevala in umirala kot v vojni. Vremenske razmere in neurja so nam odpirale možnosti prodaje konstrukcijskega lesa na vzhodne predele Slovenije.

Sestavljali smo načrte za razširitev obstoječih dejavnosti primarne predelave lesa, tehnološke posodobitve na področju gozdarstva in odpiranja novih dejavnosti. Vse skupaj v pričakovanju državne podpore in podpore EU s ciljem enakomernega regijskega razvoja, ki narekuje, da je do leta 2013 treba izkoristiti priložnosti in nadoknaditi, kar smo zamudili v preteklem obdobju. Realizirali smo investicijo na Ptuj, kjer smo postavili razširjen lesno-prodajni center lesnih ploskovnih materialov z mizarsko delavnico za krojenje in obrobljanje.

Ko se je pojavila »Amerika«, smo razmišljali, da je, hvala bogu, daleč od nas, neposredno tržno nepomembna za našo dejavnost. Ko je val pljusnil v Evropo, so banke začele zagotavljati vajeti, avtomobilisti so prestavili v nižjo prestavo, ekonomisti začeli zmajevati z glavo, mediji polnili prve minute poročil in prve strani časopisov s padcem tečajev delnic in z obljubami podjetij o odpuščanju delavcev. Trgi se zapirajo, kupci se ne vračajo. Komu bomo prodajali, se sprašujemo.

Previdno smo pospravili večino razvojnih projektov v predale, oziramo se po notranjih rezervah, pri zaposlovanju smo previdnejši, korakamo bolj previdno, še vedno smo optimisti, še vedno razmišljamo o razvoju v prihodnosti.

Bomo imeli srečo? Brez nje je v življenju ali poslu težko. Bomo uspeli v tej negotovi prihodnosti uveljaviti in predstaviti pomembnost gozda kot ekološko uravnovešenega, nepotravnega, naravnega in na dolgi rok usmerjenega sistema, po katerem naj bi se zgledovala tudi družba in posameznik v njej? Ali bomo uspeli uveljaviti les kot varčen, trajen, ekološko in energetsko primeren konstrukcijski material iz obnovljive surovine, ki je imamo v Sloveniji dovolj? Bomo ljudje v svoji razvajanosti in potrošnji prišli do spoznanja, da je bolje za družbo, da uporabljamo domače materiale, izdelke, v katerih je delo domačih ljudi, ljudi, ki se bodo s svojim zaslužkom pojavljali v drugih dejavnostih in jih podpirali? Bomo znali gospodariti kot kmet na koroškem celku?

Zaključimo s prijetnimi in spokojnimi prazniki; začnimo strpno, solidarno in z najboljšimi željami.

Bilo je lepo, delovno in veselo

Franc Jurač

Ko se poslavljamo od leta, ki se izteka, radi analiziramo dogodke s pridevniki: lepo, delovno, prijetno, neprijetno, zanimivo in podobno, v pričakovanju novega pa si ponavadi želimo, da bi bilo vsaj takšno, kot je bilo minulo, in dodamo še kakšno željo, ki se nanaša na pričakovano. Tako bodo ene izmed prednostnih želja v letu 2009 delo, ki zagotavlja primerno življenje, ter seveda večni želji po zdravju in sreči. Takšne in podobne želje imajo tudi naši delavci, ki sem jih imel priliko o tem povprašati v zadnjih delovnih dneh v decembru.

Ob obisku delovne skupine **poslovne enote Radlje na Remšniku** so mi povedali:

Darko Pušnik

Letos mineva že triindvajseto leto, odkar sem se zaposlil v gozdarstvu. Za to delo sem se odločil, ker mi je bilo in mi je med vsemi najbolj pri srcu. V gozdu je lepo, vedno svež zrak in kljub naporom, ki jih v delo vlagam, se tukaj najbolj počutim.

Rajko Gracej

Med domače gozdne delavce sem prišel pred osmimi meseci, pred tem pa sem bil deset let kot gozdni delavec zaposlen v Nemčiji. Hrepenenje po družini in domovini me je zvrabilo nazaj in na srečo sem tudi tukaj dobil delo v gozdarstvu.

Borut Murko

V gozdarstvu sem zaposl en dve leti, pred tem pa sem delal v kovačiji Štruc na Muti. Zelo sem zadovoljen, da lahko delam v okolju, kjer se tudi sicer, izven delovnega časa, rad mudim. Sem tudi lovec, rad opazujem divjad in naravo nasploh, zato sem še toliko bolj vesel, da sem se lahko zaposlil v gozdarstvu.

Ivan Tratnik

V gozdovih Koroške delam že petindvajset let, in sicer kot traktorist. Delo je zelo nevarno in naporno, vendar ga z veseljem opravljam. V prihajajočem letu si želim, da bi se s sodelavci razumeli in imeli dovolj dela.

Med radeljske gozdne delavce je prišla nova moč, Danijela Ferk (levo), ki bo v bližnji prihodnosti nadomestila sedanjega vodjo na terenu Petra Tasiča (skrajno desno).

Med delavci na žagi v Otiškem Vrhu:

Marko Temnikar

Sedaj že štiri leta delam na robilniku desk, lep čas pa sem deske tudi zlagal. Pri tem je treba uporabiti kar nekaj fizične moči, vendar če delo opravljaš z veseljem, je tudi tako delo lepo in zanimivo.

Franci Lesjak

Na žagi opravljam delo strojnika že štiri leta. S sodelavci in nadrejenimi sodelujemo kot družina in take medsebojne odnose si želim tudi v prihodnje.

Erik Grebenc

Opravljam delo zlaganja in sortiranja žaganega lesa. Delo je fizično, deloma pa tudi strojno. Delo z lesom me veseli, saj imam rad vonj po smoli; smola kot taka pa je tudi zdrava. Med sodelavci se zelo dobro počutim in upam, da bo tako še naprej.

Mislinska skupina

V zgodnjem jutru zadnji delovni teden sem obiskal tudi mislinske gozdarje. Imel sem srečo, da so se zbrali vsi na enem mestu in sem lahko naredil skupinski posnetek.

Stojijo z leve: Sašo Kencijan, Marjan Založnik ml., Marjan Kotnik, Rado Timošek, za njim Marjan Založnik st., nato Marko Goršak, Karel Cevzar, Zvonko Poklič, Sandi Založnik, Štefan Pogorevc, Franc Rihte in Matej Ogriz. Čepijo: Franc Naglič (šofer), Tomaž Hain (vodja del), Roman Jeromel, Boris Razgoršek, Miran Založnik in Drago Tisnikar.

Plešivška skupina

V zgodnjih jutranjih urah sem obiskal gozdne delavce, ki so že sekali les v plešivškem revirju. Zmotil sem jih za trenutek in nastal je tale posnetek: (z leve) Gvido Garbus, Ivan Kobolt, Janez Šumah, Hinko Triplat, Tone Zaponšek in Marko Triplat.

Podelitev priznanj najbolj skrbnim lastnikom gozdov v letu 2008

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., in Peter Cesar, inž. gozd.,

Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Borut Debevc

Zavod za gozdove Slovenije že od leta 1999 podeljuje priznanja v posameznih gozdnogospodarskih območnih enotah izbranim najbolj skrbnim lastnikom gozdov. V Sloveniji gospodarji na treh četrтинah gozdne površine več kot tristo tisoč lastnikov gozdov (s solastniki več kot petsto tisoč). Gospodarjenje v teh gozdovih je bilo že v preteklosti dobro. Že petnajsto leto sodelujejo in gospodarijo po navodilih javne gozdarske službe in nadaljujejo tradicijo polstoletnega načrtnega sonaravnega gospodarjenja v slovenskih gozdovih.

Njihovo delo poteka po zakonsko predpisanih gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih, katere sestavljajo ob upoštevanju drugih uporabnikov gozdnega prostora gozdarji javne gozdarske službe. Dobri gospodarji in lastniki gozdov skrbno izvajajo določila in usmeritve omenjenih gozdarskih ureditvenih in izvajalskih načrtov. Gozd negujejo že v mladostnih razvojnih fazah in s pravilno odprtostjo gozdnih površin z gozdnimi cestami in vlakami zmanjšujejo poškodbe gozdnih tal in drevja. S pravilnim pristopom skrbijo za krepitev številnih funkcij v gozdnem prostoru. Za spoznavanje pestrega gozdnega mozaika in varno delo v njem je potrebno znanje, ki ga skrbni lastniki dopolnjujejo na raznih izobraževalnih aktivnostih, katere zanje organizira javna gozdarska služba.

V desetih letih je na osrednjih prireditvah prejelo priznanje in bilo razglašeno za območne najbolj skrbne lastnike gozdov kar 140 lastnikov gozdov. Med njimi je tudi pet lastnic.

Letošnja podelitev priznanj najbolj skrbnim lastnikom gozdov je potekala 4. decembra v Dvoru Jezeršek v Zgornjem Brniku pri Cerkljah na Gorenjskem. Na 10. podelitvi priznanj so se srečali najbolj skrbni lastniki gozdov iz 14

gozdnogospodarskih območij, katere so poleg ostalih gostov pozdravili direktor Zavoda za gozdove Slovenije Jošt Jakša, direktor Kmetijsko-gozdarske zbornice Ciril Smrkolj, direktor Zveze lastnikov gozdov Slovenije Andrej Berdajs in vodja sektorja za gozdarstvo v Direktoratu za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo Robert Režonja. Jubilejno srečanje najbolj skrbnih lastnikov je bilo tudi kulturno obarvano. Zanimiva pa so bila razglabljanja posameznih dobitnikov priznanj. Udeleženci slavja so z zanimanjem prisluhnili najrazličnejšim življenjskim zgodbam pod krošnjami gozdnega drevja. **Letošnji najbolj skrbni lastniki gozdov so: v OE Bled Martin Zupanc, v OE Kranj Vladimir Debeljak, v OE Tolmin Ivan Podgornik, v OE Ljubljana Marija Stare, v OE Postojna Aleksander Jurca, v OE Kočevje Anton Žužek, v OE Novo mesto Matija Rom, v OE Brežice Anton Odlazek, v OE Celje Srečo Štraus, v OE Nazarje Tomaž Lamprečnik, v OE Maribor Martin Lorber, v OE Murska Sobota Jan Škrobar, v OE Sežana Marko Mahne.**

Letošnji najbolj skrbni lastniki gozdov v družbi direktorja ZGS Jošta Jakša in najboljšega gozdarja po izboru bralcev Kmečkega glasa Jožeta Praha

Na prireditvi so razglasili tudi najboljšega gozdarja v letu 2008 v Sloveniji po izboru bralcev Kmečkega glasa. To je revirni gozdar Jože Prah iz OE Brežice. Tudi njemu vse čestitke za osveščajoče delo v gozdnem prostoru, predvsem pa z lastniki gozdov! V slovenjgraški območni enoti smo gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec izbrali za najbolj skrbnega lastnika gozda v letu 2008 župnika Gabrijela Kneza, zastopnika lastništva gozdne posesti župnije Stari trg pri Slovenj Gradcu.

Na podelitvi je bila podana za koroškega najbolj skrbnega lastnika gozdov naslednja obrazložitev:

Župnija Stari trg je v denacionalizacijskem postopku z odločbo o vrnitvi gozdov leta 1994 postala lastnica več kot 350 ha gozdov v OE Slovenj Gradec. Pred denacionalizacijo je bilo v župnijski lasti samo 2,75 ha gozdov. Danes vzorno gospodarji z lepim kompleksom gorskih gozdov Blatnice in Kozarnice vse do vrha Plešivške Kope (n. v. 1400 m) župnik Gabrijel Knez, ki ima posluš za delo v gozdu, še posebno pa zna ceniti vrednote gozdnega prostora. V štirinajstih letih lastništva je znal prisluhniti javni gozdarski službi, še posebno pa revirnemu gozdarju Petru Cesarju. Spoznal je, da je za delo v gozdu, predvsem pa ohranjanje njegovih večnamenskih bogastev, potrebno znanje in strokovno delo. Znal je izbrati strokovno podkovane ljudi, ki pod nadzorom pooblaščenca za gospodarjenje z gozdom Adolfa Lenarta vestno izvajajo vsa dela za krepitev mnogonamenske vloge gozda. Nekdaj zaprti gozdovi Blatnice so danes

zelo dobro preprejeni z 11 km gozdnih cest, katere so namenjene predvsem za gozdno proizvodnjo. Poleg rednih sečenj so bila v župnijskih gozdovih izvedena številna gozdnogojitvena dela, sprotno pa sanirajo tudi po ujmah poškodovane gozdne površine. Župnija najema za delo v gozdu skupine zasebnikov, ki so usposobljeni, primerno opremljeni in registrirani za opravljanje teh del. Pod strokovnim vodstvom pooblaščenca Adolfa Lenarta je župnik Gabrijel Knez na lastne stroške dal obnoviti del posestne

meje. Podpira strokovno izobraževanje, seznanja se z rezultati in izsledki najrazličnejših strokovnih izobraževanj in drugih izobraževalnih aktivnosti, katerih se udeležuje tudi pooblaščenec. Lastnik ima razumevanje tudi za ohranjanje življenjskega okolja prostoživečih živali v gozdnem prostoru. S pomočjo lovcev LD Slovenj Gradec vzdržuje travniške površine v župnijskem gozdu in podpira vso zoocenotsko vlogo svojega gozda. V gozdu načrtno puščajo stara debela in odmirajoča drevesa, ki povečujejo biotsko pestrost. V višjih predelih gozdov ne izvajajo sečenj od začetka marca do konca junija, saj so v teh predelih bogata rastišča divjega petelina. V dogovoru z ZGS so s kovinsko zapornico zaprli slepo gozdno cesto, s katero zagotavljajo mir v conah za divjad.

Kljub prepovedi vožnje z motornimi vozili pa imajo velike težave z objestnimi motokrosisti. Župnija je s svojo površino gozdov največji gozdni posestnik v mestni občini Slovenj Gradec in se pozitivno odziva na prošnje najrazličnejših organizacij, društev in lokalnih skupnosti z lesom in denarnimi prispevki. Kar nekaj gasilskih društev je z župnijsko pomočjo lažje obnovilo svoje gasilske domove in kupilo potrebno gasilsko vozilo. Starotrški župnijski gozdovi so dobro negovani, v njih se dobro gospodarji, zato si starotrška župnija in njen pravni zastopnik gospod župnik Gabrijel Knez skupaj z gozdnim upraviteljem Adolfom Lenartom zaslužijo naslov najbolj skrbnega lastnika gozdov v OE Slovenj Gradec. Obema želimo še veliko zdravja in

nadaljnega sodelovanja pri sonaravnem gospodarjenju v gozdu!

Čestitamo tudi ostalim petim v posameznih krajevnih enotah izbranim najbolj skrbnim lastnikom gozdov, in sicer: v KE Mislinja Stanislavu Hudoverniku, p. d. Grilu iz Male Mislinje, v KE Dravograd Janezu in Mihaeli Plazovnik, p. d. Salačnikoma z Goriškega vrha, v KE Prevalje Pavlu Gerdeju, p. d. Gerdeju z Dolgih Brd, v KE Črna Jožetu Polanšku, p. d. Lipoldu iz Koprivne, in v KE Radlje Božidarju Kovaču, p. d. Brunčku s Sv. Antona na Pohorju. Tudi njih boste spoznali v naslednji številki Viharnika.

Tretja licitacija vrednejših gozdnih lesnih sortimentov

Tomaž Bricman, dipl. inž. gozd.,
Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline

Foto: Gorazd Mlinšek

Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline bo v januarju in februarju 2009 organiziralo 3. licitacijo vrednejših lesnih sortimentov na letališču v Turiški vasi pri Slovenj Gradcu. K sodelovanju pri organizaciji bodo tudi letos povabljeni Zveza lastnikov gozdov Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije in Kmetijsko gozdarski zavod Maribor.

Licitacija bo predvidoma organizirana podobno kot prejšnji dve. Hlodovina, namenjena za licitacijo bo morala biti zložena na mestu licitacije. Kupci za posamezni sortiment oddajo pisno

Kubični metri vrednejšega lesa na razstavnem prostoru letališča Slovenj Gradec

ponudbo. Na dan prodaje se vse ponudbe javno preberejo in s kupcem, ki ponudi najvišjo ceno, se sklene kupčija. V nasprotju s klasično licitacijo velja oddana pisna ponudba, naknadni popravek ponujene cene ni mogoč. Licitacija bo potekala tako, da se bodo posamezni vrednejši sortimenti prevzeli in označili pri lastniku gozda ter dostavili na lokacijo licitacije. Prevoz lesa za lastnike gozdov bo organiziralo društvo. Sortimentov povprečne in slabe kakovosti (B, C) na tej licitaciji ne bo možno prodajati. Izkušnje iz predhodnih dveh licitacij so, da za te sortimente ni možno iztržiti boljše cene kot na prostem trgu. Na licitacijo bodo povabljeni kupci iz Slovenije, Avstrije, Italije, Nemčije, Švice in še nekaterih drugih držav. Kupci so dolžni les plačati, preden ga odpeljejo. Kupnina, od katere se odštejejo stroški licitacije

(prevoz, skladiščenje, označevanje ...), se nakaže lastniku lesa.

Časovni načrt izvedbe licitacije:

- december 2008: informiranje lastnikov gozdov, ocenitev količin lesa, odbira in posek dreves, posredovanje informacij o ponudbi lesa kupcem;
- januar 2009: dovažanje lesa na prodajni prostor do 15. januarja 2009, končna klasifikacija, označevanje za kupce in priprava seznama ponujenega lesa;
- 20. – 31. januar 2009: ogled lesa in zbiranje ponudb;
- 1.– 10. februar 2009: odprta vrata – možnost ogleda za širšo javnost, odpiranje ponudb in izbor kupcev, obveščanje kupcev o izboru, priprava za odpremo in odvoz kupljenega lesa.

Na licitaciji bo možno prodajati naslednje sortimente po drevesnih vrstah in kvaliteti:

		Les za žago	Les za furnir
	Dolžina	Od 3 m naprej, vsakega 0,5 m	Dolžine 2,5 m–3,5 m ter dvojne dolžine
Hrast	Premer	40 cm+	50 cm+
	Kakovost	A	Furnir, svetla barva
Gorski javor	Dolžina	Od 2,5 m naprej, vsakega 0,5 m	Dolžine od 2,5 m naprej
	Premer	30 cm+	45 cm+
	Kakovost	A	Brez šišk
Češnja, brek	Dolžina	Od 2,5 v naprej, vsakega 0,5 m	Dolžine od 2,5 m naprej
	Premer	30 cm+ (A); 40 cm+ (B)	45 cm+
	Kakovost	A	Furnir, brez zelene barve
Sliva	Dolžina	Od 2,5 m naprej, vsakega 10 cm	Dolžine od 2,5 m naprej
Hruška, oreh,	Premer	30 cm+	40 cm+
Jablana	Kakovost	A,B	Brez obarvanja
	Dolžina		2,5 in 3,5 m in dvojne dolžine
Bukev	Premer	Se ne licitira	50 cm+
	Kakovost		Samo v kvaliteti furnirja
Lipa	Dolžina		Dolžine od 2,5 m naprej
Črna jelša	Premer	Se ne licitira	40 cm+
Breza	Kakovost		Brez obarvanja, brez nepravne črnjave
	Dolžina		Dolžine od 2,5 m naprej
Macesen	Dolžina		Dolžine od 2,5 m naprej
Smreka	Premer	Se ne licitira	50 cm+
	Kakovost		Ozke letnice, brez šišk

Vsi lastniki gozdov so vabljeni, da ponudijo najkvalitetnejše sortimente v prodajo, saj bodo na ta način za svoj les gotovo lahko iztržili največ.

Vse dodatne informacije lahko dobite na številkah: 041 321 099 – Jože Jeromel in 031 697 119 – Janko Ošlovnik.

Tečaj varnega dela z gozdarskim traktorjem

Tomaž Bricman, dipl. inž. gozdarstva,
 Zavod za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec,
 Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline

V mesecu novembru je Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline na domačiji Škratek v Pamečah organiziralo tečaj »Varno delo z gozdarskim traktorjem«. Člani društva in tudi lastniki gozdov iz ostalih koroških dolin so se ga z zanimanjem udeležili. Znanja tečajnikov je bilo obilo, vendar tudi napačnega.

Že vrsto let inštruktorji Srednje gozdarske šole iz Postojne s pomočjo tečajev organizirajo gozdarske delavce in poučujejo lastnike gozdov po vsej Sloveniji. Namen tečajev je zmanjšati oz. omiliti število nesreč pri delu v gozdovih in obveščati o novostih glede gozdarske opreme na trgu in na novo sprejetih zakonskih aktih. Vsako leto organizira v večjem obsegu tečaje za lastnike gozdov

predvsem Zavod za gozdove Slovenije. V zadnjih dveh letih v manjšem obsegu to počnejo tudi društva.

Tečaj traja dva dni oziroma 16 šolskih učnih ur. Prvi dan (teoretični del) inštruktorja predavata v notranjih prostorih. Tečajnikom predstavita in pojasnita, kaj je prav in kaj ne pri delu z gozdarskim traktorjem. Zanimiva so njihova razglabljanja o pravilnostih in nepravilnostih pri spravilu lesa, s katerimi se srečujejo pri delu v gozdu, vendar ima nazadnje preko preizkušene prakse inštruktor vedno prav.

Po poučnem prvem dnevu naslednji dan sledi praktični del tečaja v gozdu.

Z opremljenim gozdarskim traktorjem inštruktorja demonstrirata načine varnega in učinkovitega dela. Pri spravilu lesa s traktorji je še vedno veliko nesreč, zato nam vsak, navidez še tako nepomemben podatek lahko reši tudi življenje. Delajmo z glavo!

Še en pomemben podatek za lastnike, ki boste v prihodnjih letih kandidirali na javnem razpisu za nakup gozdarske opreme. Po zadnjih navodilih Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja je opravljeni tečaj oz. potrdilo o opravljenem tečaju eden izmed pogojev za odobritev povratnih denarnih sredstev razpisa.

Poučne ure na domačiji Škratek
 Foto: Janko Ošlovnik

Inštruktorjeva demonstracija v gozdu
 Foto: Janko Ošlovnik

Kako smo uvajali posodobitev sečnje v koroške gozdove

Prve motorne žage pri nas

Dr. Franc Pečnik

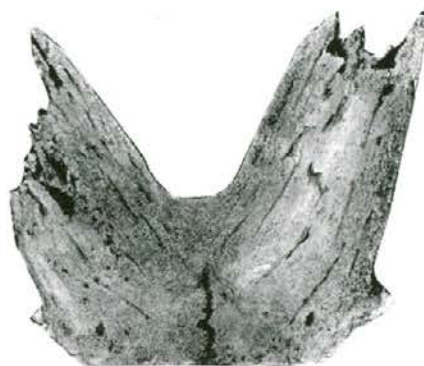
Gozd je del človeškega in živalskega okolja, ki je prvobitnemu človeku nudil prostor za preživetje. O tem, kakšni so bili gozdovi pred rojstvom človeka, imamo pričevanja v različnih starostih premoga – lesa, ki je bil zasut, zato ni strohnel.

Človeku je gozd nudil toploto (ogenj), zavetišče in del prehrane. Poznejšemu razumnemu človeku pa še material za bivalno ugodje. V dravskem prostoru najdena trbonjska kamnita sekira je služila tudi za posege v gozd, kar pomeni, da je bilo koroško območje poseljeno že v kameni dobi.

Dravograjski najdeni okamneli hrast priča, da so bile naše doline porasle

Ploščata kamnita sekira; najdišče: Trbonje

Fragment lobanje samca kozoroga z odlomljenimi koščeni nastavki iz obdobja pleistocena

s hrastom. Odkrita lobanja z odlomljenim rogovjem v trbonjskem peskokopu iz obdobja pliocena (zemeljsko obdobje v zadnjem veku) kaže, da je bila na delu kamnita sekira. Čas je kamnito orodje oplemenitil, kot pravi grški modrec: »Nič ni večno, vse je v gibanju.« Najprej kamen, nato baker, sledijo bron, železo in jeklo.

»Cuk« žago – robidnico je zamenjal bencinski pogon in delo v gozdu je postalo industrijsko obarvano. Sledilo je usposabljanje delavcev najprej na obratih Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, nato na območju Maribora, Celja in Savinjske. Novo uvajanje tehnike sečnje je bilo na Slovenskem tisti čas tabu področje, celo Gozdarska fakulteta ga je zapostavljala. Kmetje, katerih lastništvo je zajemalo nad šestdeset odstotkov sečnje, niso imeli možnosti nabave motornih žag, dovoljenje za nakup je moral odobriti politični vrh v Ljubljani. Tako sem na vrata Vide Tomšič, takrat visoke politične funkcionarke, potkal s prošnjo za dovoljenje nakupa motornih žag za zasebnike. Naletel sem na gluha ušesa. Slovenski gozdarji smo s pomočjo združenja gozdnih gospodarstev v Ljubljani uspeli z nabavo motornih žag na račun gozdnih posestnikov kooperantov.

Nadaljevanje na str. 8

Okamnelli hrast

Ob koncu študija na Gozdarski fakulteti v Ljubljani me je spremljala srečna okoliščina. Počitniško študentsko prakso, ki so jo Sloveniji nudili iz inozemstva, sem z zanimanjem zgrabil. Dobil sem zaposlitev na evropsko uveljavljeni šoli za gozdne delavce Weilburg/Lahn v Nemčiji. V tem obdobju moje študijske prakse so izvajali usposabljanje delavcev za uvajanje sečnje z motorno žago. Vključili so me v to skupino.

Kot praktikant sem po končanem študiju delal na gozdni upravi Radlje. Tisti čas so bili gozdni delavci skupaj s kmeti najmanj cenjeni »delovni ljudje«. Skupaj s slovenjgraško upravo podjetja smo uspeli iz Ljubljane pridobiti dovoljenje za nabavo nekaj deset kosov norveških motornih

Avtor (prvi z leve) in Hafner (z motorno žago) pri uvajanju kleščanja z motorno žago v Radljah

žag. Izrabil sem znanje iz Weilburga in pričel s poučevanjem gozdnih delavcev za delo z motorno žago.

Tehnika sečnje lesa se je z izboljšavo motornih žag spremenila in izpodrinila sekiro, saj se lahko z motorno žago klestijo tudi veje. Najspretnější demonstrator kleščanja je bil Ivan Hafner, gozdar v Radljah. Zanje si je pridobil na Švedskem.

V času študija v tujini sem spoznal Švico, Švedsko, Avstrijo in Nemčijo. Ponujali so mi tudi možnost zaposlitve, vendar sem to priložnost dvakrat odklonil. Najprej mi je

Avtor na praksi v šoli za gozdno delo v Nemčiji

V ameriški uniformi

delo ponudil Andreas Stihl, izdelovalec motornih žag, ponudil mi je zastopništvo trženja v Jugoslaviji in Vzhodni Evropi. Drugo priložnost za delo so mi ponudili v času, ko je Jugoslavija priznala meje Vzhodne Nemčije, takrat sem bil v tovarni v Ludwigshafnu. Ameriška baza me je tu vabila za prevajalca jugoslovanskih radijskih sporočil. Moj cilj pa je bil nakup avtomobila, kar mi je tudi uspelo. Vesel sem, da sem pridobljeno znanje lahko posredoval našim gozdnim delavcem.

Informativni gozdarski storži v novembru

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec

V novembru so storži iglavcev na našem območju zaprti, saj je njihova odprtost odvisna predvsem od vlažnosti zraka in lokalnih temperatur. November velja v statističnih poročilih slovenskih vremenslovcev za hladen predzimski mesec. Predzadnji mesec v letošnjem letu pa je bil za Korošce tako kot lanski bolj »špases«. Naši bice in dediji so pred štiridesetimi leti in pozneje doživljali »ta prave« zime (še sam se jih spomnim). Včasih nam je uspelo za vse svete (1. november) iti na pokopališče v nizkih čevljih, pogostokrat pa ne, saj smo v dolini s čevlji tlačili in gazili deset in več centimetrov debelo snežno odejo. No, letos v začetku novembra s snežno odejo v višjih predelih in tudi v nižinah nismo imeli težav. V prvi polovici enajstega meseca (do 18. 11. 2008) kot tudi v drugi polovici je prevladovala lokalno različna kombinacija delno jasnega, jasnega in

oblačnega vremena. Popolnoma jasno je bilo predvsem v višjih predelih zadnje dni v mesecu (do 28. 11.). Kratkotrajno deževno obdobje je bilo med 6. in 8. novembrom, rahlo je rosilo 13. 11. 2008 ponoči, a proti jutru prenehalo. Zelo nas je pričel zasipati sneg okoli poldneva 24. novembra, snežilo je popoldan in delno ponoči. Zapadlo je od 10 do 20 cm snega, višje več. Najnižje dnevne novembrske temperature so bile od 5 °C (28. 11.) do 10 °C (5. 11.), najvišje dnevne pa od 3 °C (28. 11.) do 17 °C (5. 11.).

V novembru so gozdarji in gozdarke odseka za načrtovanje skupaj z gozdarji KE Prevalje usklajevali in kontrolirali opise gozdov v gozdnogospodarski enoti Ravne, v katero so zajeti vsi gozdovi v občinah Prevalje in Ravne na Koroškem. Zaključena bo desetletna inventura v omenjenih gozdnih vseh lastništev in izdelan bo gozdnogospodarski načrt za načrtno delo v omenjenih gozdnih za obdobje desetih let (2009–2018).

November je zadnji obračunski mesec za gojitvena in varstvena dela v letu.

Revirni gozdarji so do 24. novembra na terenu prevzemali izvedena gojitvena in varstvena dela in obračunavali njihovo sofinanciranje po pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganja v gozdove po nacionalni shemi. Vzpodbude za ta dela so plačane iz republiškega proračuna v okviru dodeljenih sredstev. Vsa prevzeta dela ob pomoči računalniškega programa za gojenje in varstvo gozdov po vnosu podatkov in potrditvi na krajevnih enotah preveri, potrdi in izdela zahtevek za obračun vodja odseka za gojenje in varstvo na posamezni območni enoti, kar potem pošlje v oddelek za gojenje in varstvo gozdov v Centralni enoti Zavoda za gozdove Slovenije. Po ponovni kontroli obračunov dajo zeleno luč za izplačilo vseh na centralno enoto poslanih zahtevkov na Ministrstvu za kmetijstvo,

gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Do konca novembra so bili iz Centralne enote na omenjeno ministrstvo poslani zadnji letošnji zahtevki v okviru razpoložljivih finančnih sredstev, kateri so bili obračunanim lastnikom že izplačani. Posamezni lastniki so dobili obvestilo o neizplačilu zaradi spremembe tekočega računa. Po spremembi in vnosu v gozdarsko bazo računalniškega programa bodo dobili nakazilo tudi ti lastniki. Zaradi količinsko manjših proračunskih sredstev za vlaganja v gozdove po nacionalni shemi, kot bi jih potrebovali za realizacijo letnega programa v letu 2008, bodo posamezni lastniki za že prevzeta in obračunana sofinancirana dela dobili izplačilo v začetku leta 2009.

V začetku novembra je javna gozdarska služba iz Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja Republike Slovenije dobila zahtevek za kontrolo naključno izbranih projektov gojitvenih in varstvenih del po EPD programu, ki so bila izvedena in izplačana v letih 2006, 2007 in 2008. Kontrolorji na posameznih območnih enotah so ali pa še bodo izvedli kontrolo na kraju samem do konca decembra (v 60 dneh od prejema po pošti poslanih kontrolnih zahtevkov na ZGS).

Od 18. do 20. novembra je potekalo usposabljanje in preverjanje znanja iz zdravstvenega varstva rastlin na Kmetijskem inštitutu Slovenije v sodelovanju Fitosanitarne uprave Slovenije (FURS). Preverjanja se je udeležilo 9 gozdarskih strokovnjakov (vodje gojenja in varstva gozdov na območnih enotah ZGS). Ostali bomo preverjali fitosanitarno znanje v januarju naslednje leto. Preverjanje znanja o najrazličnejših boleznih na gozdnem drevju in drugih rastlinah je pogoj za fitosanitarne preglednike. 20. 11. je bilo živahno tudi v sejni sobi KE Vrhnika (OE Ljubljana), kjer smo se sestali člani delovne skupine za odnose z javnostmi iz vseh 14 območnih enot ZGS. Obdelali smo interne akte javne gozdarske službe (sistematizacija in pomen odnosov z javnostmi, pravilnik o osveščanju ZGS), program dela v letu 2009 in poročilo o izvedenih aktivnostih (tudi na gozdnih učnih poteh). Opozorili smo na pomanjkanje finančnih sredstev za vse bolj pomembno osveščanje javnosti!

22. 11. 2008 je bilo zelo zeleno v Velenju, saj so se poleg številnih lovcev udeležili 1. slovenskega posveta z mednarodno udeležbo o upravljanju z divjadjo (srnjad)

tudi drugi strokovnjaki iz tega področja. Iz ZGS sta z referatoma sodelovala vodja Oddelka za gozdne živali in lovstvo Marko Jonozovič in vodja KE Šoštanj (OE Nazarje) Aleš Ocvirk.

Zadnje dni v novembru so koroški gozdarji ZGS organizirali za lastnike gozdov delavnice in predavanja. Lastniki gozdov iz KE Prevalje so 21. novembra na Volinjeku in Lešah prisluhnili revirnemu gozdarju Francu Hudrapu, ki je predaval o vzdrževanju motorne žage. Vodja KE Prevalje Janko Mikeln in revirni gozdar Franjo Štern sta razglabljala o pravilnih pristopih pri 1. in 2. rečenju. Zdravko Miklašič, vodja odseka za gozdne živali in lovstvo in vodja KE Slovenj Gradec Avgust Kunc sta pripravila zanimiv izobraževalni dopoldan o lovstvu, škodah in zaščiti mladega gozda pred divjadjo (za lastnike KE Slovenj Gradec 27. 11. 2008, za lastnike KE Radlje 28. 11. 2008).

Morda so tile gozdarski storži bolj gojitveno obarvani ali pa celo birokratsko presuhoparni za predpraznični čas? V času prebiranja novembrskih storžev smo že zakorakali v praznični čas, ko okrasimo božično in novoletno drevo.

Poleg okraskov mora imeti drevo tudi oranžno plombo v obliki samolepilne nalepke z letnico 2008 in oznako območne enote, v kateri je bilo pridobljeno. V Sloveniji morajo biti opremljene s plombo avtohtone drevesne vrste, pridobljene iz gozda ali z namenskih površin (drevesnice, druge negozdne površine). Plombe dobijo lastniki gozdov, zakonite pravne osebe namenskih površin in

koncesionarji v državnih gozdovih pri svojih revirnih gozdarjih z D odločbo (do 25 plomb zastoj, 26 ali več po bruto ceni 0,26 evra za plombo). Odločbe za plombe, namenjene za okrasna drevesa iz drevesnic in drugih negozdnih površin, zamenjuje potrjen račun ZGS z izdanim številom plomb. Na drevesa morajo biti nalepljene najkasneje na kamionski cesti. Prodajalec okrasnih smrek mora imeti na prodajnem mestu tudi odločbo o izvoru pridobljenih okrasnih dreves iz gozda ali račun za izdane plombe. Število okrasnih dreves ne sme biti večje od števila dreves, podanih na odločbi, in števila izdanih plomb. Gozdarji izdajajo odločbe o pridobivanju okrasnih dreves in nalepke z namenom, da se v gozdu ne povzroča škoda in da lastniki upoštevajo navodila revirnih gozdarjev o pridobivanju okrasnih dreves po načelu nege. Priporočamo, da pridobivajo lastniki okrasna drevesa na zaraščajočih presekah ali na trasah infrastrukture. Opozorjamo, da je tisa zaščitena drevesna vrsta, označitev in pridobivanje te drevesne vrste je kaznivo dejanje! Izvajanje zakonskih določil pridobivanja okrasnih dreves kontrolirajo gozdarski inšpektor, tržni inšpektor in policija.

V upanju, da ste upoštevali vsa navodila javne gozdarske službe o pridobivanju okrasnih dreves, vam želim vesel božič, predvsem pa zdravja in uspehov polno novo leto!

Udeleženci delavnice o lovstvu, škodi divjadi in zaščiti mladovja pred lovsko kočjo LD Gradišče

Kmečke žene na tečajih peke peciv

Besedilo in fotografije: **Danica Onuk**

V mesecu novembru so bili za kmečke žene s področja Doliča, Kozjaka, Pake in Završ v občini Mislinja in s področja Sel, Vrh in Gmajne v MO Slovenj Gradec organizirani tečajji peke peciva. Tokrat so v organizaciji Kmetijske svetovalne službe in pod strokovnim vodstvom ge. Marije Rošar iz Maribora pripravljale kremna peciva in rulade, in sicer dvakrat v Slomškovem domu v Šentilju in ena skupina v Gostišču Dular na Selah. Poleg pridobivanja kulinarčnih znanj so takšni tečajji tudi priložnost za druženje žena s podeželja in izmenjavo drugih izkušenj, potrebnih pri vsakdanjih opravilih na kmetiji.

Med pripravo kreme za pecivo v gostišču Dular na Selah

Kmečke žene iz okolice Mislinje po uspešno končanem tečaju peke rezin in rulad

Tečajnice iz okolice Sel, Vrh in Gmajne po zaključku tečaja

Sodelovanje gospodinj s turističnih kmetij na Gostinsko-turističnem zboru

Besedilo in fotografije: **Danica Onuk**

Letošnji 55. Gostinsko-turistični zbor se je odvijal od 7. do 9. oktobra v Termah 3000 v Moravskih Toplicah. Med 22 tekmovalnimi kategorijami za zaposlene v gostinstvu in turizmu je zunaj omenjenih kategorij potekalo tudi tekmovanje gospodinj s turističnih kmetij. Gospodinje so tekmoval v pripravi krompirjevega testa in izdelkov iz njega krompirjevih svaljkov in češpljevih cmokov, strokovna komisija pa je ocenjevala tudi pogrinjke, ki so jih morali pripraviti tekmovalci. Vsi so se trudili po najboljših močeh in skušali

pripraviti za območje, od koder so prihajali, kar najizvirnejšo jed. K tekmovanju se je letos prijavilo 11 nosilcev turistične dejavnosti na kmetijah, med njimi sta bila tudi dva s Koroške. Mežiško dolino je zastopala Danica Miler, p. d. Marin iz Šentanela, Mislinjsko dolino pa Rok Lasan s TK Stojan z Legna. Na koncu so tekmovalci prejeli priznanja in medalje. Podeljena je bila ena zlata medalja, sedem srebrnih, dve bronasti in eno priznanje.

Danica Miler med pripravo testa

Rok Lasan z Legna pri pripravi pogrinjka

Danica pri pripravi pogrinjka

Ravnanje z embalažo fitofarmaceutskih sredstev (FFS)

Tatjana Krejan Košan

1. Ravnanje s prazno embalažo FFS

V skladu z Uredbo o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo mora distributer (trgovec) sprejeti nazaj odpadno embalažo, če za tako embalažo ni predpisanega posebnega načina zbiranja. Vendar je za prazno pravilno izpraznjeno (trikrat izprano plastenko oz. dobro iztreseno alu vrečko) embalažo FFS organizirano ločeno zbiranje na zbirnih centrih Slopaka, ki ima za to pridobljeno koncesijo od države in po Sloveniji organiziranih 18 zbirnih mest. Na spletni strani Slopaka lahko izveste, kje na Koroškem so zbirna mesta: vsa štiri Javna Komunalna podjetja, Surovina Ravne, Dinos Dravograd in Dinos Slovenj Gradec. Za oddajo pravilno izpraznjene embalaže FFS ni potrebno plačati ničesar. V letu 2008 je bilo od 15 ton zbrane prazne embalaže FFS kar 5 ton onesnažene z ostanki, katera pa potem ne gre v predelavo, ampak gre na uničenje sežig (zadnji podatek Slopaka). To pomeni, da bodo morali v prihodnosti več pozornosti dati na preverjanje, ali je embalaža res pravilno izpraznjena. Zaradi samega preverjanja zbrane embalaže in želja kmetov se izdajajo interna Slopakova potrdila o prevzemu prazne embalaže. Zakonske osnove za potrdilo o oddaji prazne embalaže FFS ni, res pa je, da se le-ta zahteva pri nekaterih ukrepih kmetijske politike. Obstaja samo zahteva po evidenčnih listih, v kolikor v embalaži še ostane nevarna snov in je to nevarni odpadki. Za prevzem nevarnih odpadkov pa nekateri zbiralci zahtevajo plačilo prevzema. To plačilo je dejansko v domeni lokalnih skupnosti in je po Sloveniji različno urejeno.

Ravnanje z odpadnimi FFS, ki vsebujejo nevarne snovi

Uredba o ravnanju z odpadnimi FFS določa pravila ravnanja ter druge pogoje za zbiranje, ponovno uporabo in odstranjevanje **neuporabnih FFS**, ki jih je treba zavreči zaradi preteka roka uporabnosti ali drugih razlogov ter **ostankov FFS**, ki ostanejo po njihovi uporabi v odpadni prodajni embalaži. Distributer trgovec mora na prodajnem mestu ob dobavi FFS končnemu uporabniku omogočiti **brezplačno** oddajo odpadnih FFS, če se razvrščajo

med odpadke iz kmetijstva in mu jih končni uporabnik želi oddati. Razen v primerih, ko je največ 5 km od prodajnega mesta distributerja zagotovljeno prevzemanje v zbiralnici odpadnih FFS, ki jo upravlja distributer sam ali izvajalec javne službe.

Distributer zbira odpadna FFS na prodajnem mestu najmanj v času, ko FFS prodaja. Tisti, ki prevzema odpadna FFS (distributer, upravljavec zbiralnice ali izvajalec javne službe), mora končnemu uporabniku na njegovo zahtevo potrditi prevzem odpadnih FFS. Distributer mora na vidnem mestu namestiti obvestilo kupcem FFS o možnosti brezplačne oddaje odpadnih FFS

na prodajnem mestu ali v najbližji zbiralnici **najpozneje do 31. decembra 2008.**

Kmetije in vrtničarji, ki uporabljate FFS in ste za to morali opraviti tudi izpit iz znanja fitomedicine, pravilno izpraznite prazno embalažo FFS in vestno skrbite za ločevanje prazne embalaže FFS od embalaže FFS, v kateri so še ostanki in predstavljajo nevarne odpadke, saj je postopek zbiranja in odstranjevanja drugačen. Naj ne bo **LOČUJMO ODPADKE VARUJMO OKOLJE** samo slogan na papirju.

Društvo kmetič Mežiške doline

Strokovna ekskurzija na Gorenjsko

Ana Mager

Že se je čutila bližajoča jesen tega hladnega jutra 20. septembra, ko so se članice Društva kmetič Mežiške doline zbirale in vstopale na avtobus, da se popeljejo po prelepi Sloveniji na Gorenjsko. Namenjene so bile na kmetijo Poličar v Naklem.

Ob 9. uri sta članice prisrčno sprejeli mlada gospodinja Andreja Jagodic in njena mama Štefka Pavlin, ki je bila letos izbrana za kmetico leta. Andreja je predstavila kmetijo in dejavnosti na njej.

Andrejina kmetija in kmetija, ki jo je priženil Andrejin mož, obsegata 24 ha kmetijskih zemljišč in 35 ha gozda. Na kmetiji so letos pospravili naslednje kulture: 7 ha žit, od katerih je 60 % pšenice in 40 % tritikale, 4 ha semenskega krompirja, 4,5 ha silažne koruze, 8,5 ha travinja, vsega skupaj torej 24 ha.

Na kmetiji gojijo 45 glav goveje živine, od tega 24 krav molznic, ostalo so plemenske telice in mlada živina. Redijo še 40 prašičev in 400 kokoši nesnic. Nekaj mleka predelajo v sir in namaze, ostalo oddajo v mlekarno. V domači prodajalni in na tržnici poleg sira prodajajo tudi jajca in ostale kmetijske pridelke.

Po predstavitvi in ogledu kmetije so nam postregli s svojimi mnogovrstnimi siri in domačim moštom, mama Štefka pa nam je razkazala še muzej mlinskih kamnov. Po ogledu kmetije in muzeja je bil v program ekskurzije vključen še ogled naravnih lepot, in sicer Blejskega Vintgarja in slapa Peričnika.

Lipov list družini Rotovnik - Plesnik

Alja Zorman, dipl. inž. gozd.

Kmetija Rotovnik, ki jo domačini bolj poznajo pod imenom Plesnik, leži na Legnu pri Slovenj Gradcu. Leta 2006 je gospodarjenje na kmetiji od očeta Jožefa in mame Marije prevzela hči Helena, ki je po uspešnem zaključku študija na Visoki šoli za turizem v Portorožu sklenila da se bo pričela ukvarjati s turizmom na kmetiji. Obiskala sem jih, ker so si za svojo lepo prenovljeno in urejeno kmetijo prislužili lipov list, nagrado ki jo vsako leto podeljuje tednik Kmečki glas.

Gospodarica Helena je idejo o turizmu na kmetiji začela gojiti že v času študija. Diplomirala je iz področja izdelave poslovnega načrta za razvoj turistične dejavnosti na kmetiji Rotovnik -Plesnik, njena naloga pa je bila izdelana po navodilih evropskega Enotnega programskega dokumenta, kar ji je omogočilo prijavo na razpis iz evropskih strukturnih skladov za nepovratna sredstva za obnovo kmetije. Helena pove, da so ji strokovno pomoč pri izdelavi naloge nudili delavci Svetovalne službe pri KGZ, izpostava Slovenj Gradec.

Ker se Plesnikovi z gostinstvom ukvarjajo že od leta 1858 dalje, mlada gospodarica meni, da ji je bilo v »štaru«
nekoliko lažje, saj je ime domačije v okolici poznano že vsaj 150 let. Idejo o turizmu je pričela uresničevati v letu 2006, ko so ji starši predali kmetijo. Takrat so gostinsko dejavnost prestrukturirali v turistično. Najprej so uvedli izletniški turizem, leto kasneje pa stacionarni turizem. Letos so prejeli oznako 4 jabolka za turistično kmetijo.

Preden so uvedli turizem na kmetiji, so pod budnim nadzorom arhitekta Milana Petka prenovili staro hišo. Z obnovo so imeli ogromno dela, vložena je bilo veliko truda, saj so želeli ohraniti pristnost stare domačije. Uspelo jim je ohraniti stari tesan strop iz macesnovega lesa, ki so ga med obnovo sneli, očistili in ga ponovno uporabili v skupnem prostoru za goste. Strop je ohranjen v naravni obliki, za čiščenje niso uporabili nikakršnih kemičnih sredstev. Pri obnovi hiše so se posluževali starih metod, stene so prepletkali z apnom.

Letošnja nagrada lipov list za celostno podobo kmetije, ki so jo prejeli pred kratkim, jim vsekakor predstavlja potrditev, da trud z obnovo hiše ni bil zaman. Potrditev jim dajejo tudi obiski

družin iz različnih koncev Slovenije, ki se nameravajo v bližnji prihodnosti ukvarjati s turizmom na kmetiji in prihajajo k Rotovnikovim na ogled prenovljene hiše. Ljudi zlasti zanima, kako so izvedli prenovo, katere materiale so pri tem

Okusno urejena soba za goste

Jožef in Marija Rotovnik

Prenovljena Rotovnikova hiša

Z leve: Helena, mama Marija in oče Jožef

Priznanje pred vhodom v hišo

Stari tesan strop iz macesnovega lesa

uporabili, kje so nabavili lestence itd. Na kmetiji na noč sprejmejo do 15 gostov. Gostje so predvsem tujci: Nemci, Angleži, Italijani in Hrvati, imajo pa tudi slovenske turiste, največ iz okolice Ljubljane, s Primorske in Prekmurja. Gostje so naravnani na sezonske obiske, v poletnem času so to največkrat družine in mladi pari brez otrok, v zimski sezoni pa jih obišče veliko poslovnežev, ki obiskujejo različna podjetja na Koroškem. Gostje v povprečju na kmetiji preživijo 3 dni, prihajajo pa z že izdelanim planom, kaj si bodo ogledali v času bivanja. Večinoma so to kolesarji in pohodniki. Kljub vsemu imajo gostje radi, da si Helena zanje vzame čas, da jim prisluhne in svetuje pri izdelavi programov ogledov. Poslovnežem med nastanitvijo na kmetiji nudijo dobro hrano in pijačo ter prost dostop do medmrežja v vseh prostorih. Pozimi zaradi bližine smučarskega središča nimajo opaznega večjega porasta gostov. Turiste pritegnejo predvsem mir, tišina, zeleno okolje, gozd, pristnost, domačnost in prijaznost. Vsako leto se na kmetijo vračajo tudi upokojenke iz Zagreba, ki rade priskočijo na pomoč pri raznih domačih opravilih na vrtu in v hiši. Gospodarici Heleni pomagajo nabirati sadje, zelenjavo, gobe, ... Kar nekaj je takšnih tradicionalnih gostov, za katere vedo, da so z obiskom kmetije zadovoljni, saj se vsako leto vračajo, pišejo jim za praznike in ob rojstnih dnevih, kar člani Rotovnikove družine navdaja z zadovoljstvom. Na kmetiji gostom nudijo dobro domačo in naravno hrano ter tradicionalne koroške jedi. Največ receptov najde Helena v knjigah sestre Vendeline in sestre Nikoline Rob, pri kuhi pa uporablja tudi preizkušene recepte svoje babice. Pravi, da so obiskovalci zadovoljni z njeno kuho, saj jo velikokrat sprašujejo za recepte, ki jih tudi rada izda. Helena, ki je v letu 2006 kmetijo, ki zaobjema tudi 149 ha gozdnih površin, podedovala od očeta Jožefa in mame Marije, pravi, da bosta s fantom Mirom nadaljevala tudi očetovo tradicijo gospodarjenja z gozdom in sledila njegovim načelom. Pravi, da je njen oče dober gozdni gospodar, ki je v preteklosti že bil izbran za najbolj skrbnega lastnika gozda. Na gospodarjenje z gozdom se navezuje tudi njihova dopolnilna dejavnost, in sicer pridobivanje in prodaja toplotne energije iz obnovljivih virov energije (iz lesne biomase, sečnih ostankov, nastalih pri negi gozda), s katero se na kmetiji ukvarjajo od leta 2005 dalje. Trenutno se na ta sistem ogrevata dve sosednji hiši, v bodoče pa se bo na ogrevanje priključila še ena. In to je dokaz, da so na Plesnikovi domačiji tudi ekološko osveščeni, saj imajo že šesto leto certifikat ekološkega kmetovanja.

Sneg pobelil je čebelnjak

Janez Bauer

Ves dan je prav na rahlo rosilo. Takšno mokro in hladno vreme te premrazi do kosti in ni ga drugega dela, kot sedeti na toplem in gledati skozi okno. Pod večer pa se je ohladilo in tiste dežne kaplje so se spremenile v velike debele snežinke. V trenutku se je vse pobelilo. Tudi čebelnjak je dobil beli sneženi pokrov.

V čebelnjaku vse miruje. Čebelice imajo dovolj predelanega sladkorja za zimo. Že ob prvem mrazu so se združile v zimsko gručo. Sedaj mirujejo, čakajo da se zjasni in malo ogreje in da takrat odidejo na plano in si pretegnejo krila. Potem pa hajd domov v panj na toplo. Čebelar sedaj nima drugega dela, kot da odmeče sneg pred čebelnjakom, da čebelice ne bodo padale vanj.

Konec leta je tudi čas, da se naredi kratek pregled čebelarstva letine. Nič posebnega, bi rekli, prej slabo. Preko zime smo bili deležni velikega propada čebeljih družin. Spomladi so se družine lepo razvijale, potem pa so prišle ohladitve, v juniju je Kope pobelil sneg. Namesto da bi točili polne panje medu, smo morali čebelje družine hraniti. Letos smo že drugo leto ostali brez medenja smreke, ki je na Koroškem glavna paša. Zadovoljiti smo se morali z medenjem javora, ki ga je v naših gozdnih čedalje več in odlično zamenjuje pašo na cvetočih travnikih. Tam cvetijo samo še bale silaže. V drugi polovici junija pa se je pričelo medenje na lipi in na kostanju, ki je prineslo letošnje prvo obilno točenje. V juliju pa smo dočakali še medenje jelke in višinsko pašo na travnikih, ki je tudi malo napolnilo panje. Tako smo nekateri natočili nekaj medu, drugi nič, takih, ki bi se z letino pohvalili, pa ni bilo. Je že tako, da se s slabšanjem naravnega okolja slabšajo tudi medene letine.

Za konec leta pa še nekaj sladkega. Vsi čebelarji vemo, da ima g. Brezovnik v Slovenj Gradcu trgovino s čebelarskimi potrebščinami. Malokdo pa ve, da je njegova žena odlična kuharica in da še posebej večje pripravlja medene dobrote. Svoje bogato kuharsko znanje pobira iz raznih starih kuharskih knjig in marsikaj dobrega dobim v pokušino. Kaj morem, pač rad jem! Zato vam za novoletno praznovanje ponujam recept za dobro medeno pecivo.

Medeno pecivo

Potrebujemo:
1/5 kg moke
20 dag sladkorja
3/8 l mrzlega mleka
15 dag medu
čajno žličko cimeta
mlete klinčke
naribano limonino lupino
1 pecilni prašek
1 žličko jedilne sode.

Vse skupaj zmešamo z mešalcem. Pekač namažemo, potresemo z moko in vanj vsujemo maso. Pečemo pri 200 °C približno 25 minut. Lahko dodamo tudi orehe in drugo suho, na koščke narezano sadje.

Dober tek in srečno in medeno novo leto!

En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev

Alja Zorman, dipl. inž. gozd.

Okoli 55.000 malčkov, ki obiskujejo slovenske vrtce, se je v petek, 21. 11. 2008, za zajtrk sladkalo z okusnim in zdravim slovenskim medom. Čebelarstva zveza Slovenije je namreč organizirala že drugo dobrodelno izobraževalno akcijo En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v naših vrtcih. Ozaveščenost o zdravem načinu življenja se začne že v otroštvu,

Medeni zajtrk v vrtcu S8 v Slovenj Gradcu

zato čebelarji želijo z akcijo, ki naj bi postala tradicionalna, približati med otrokom in jim vzbuditi skrb za zdravo življenje. Hkrati pa želijo preko otrok o koristnosti medu v vsakdanji prehrani seznaniti tudi starše. Z akcijo želijo čebelarji otrokom in staršem vzbuditi tudi skrb za okolje in čebele, saj je njihova vloga v naravi nenadomestljiva in nujno potrebna za ohranjanje ravnovesja.

Čebelarji so se morali ob letošnji katastrofalni letini, verjetno najslabši v zadnjih sto letih, saj so pridelali vsega le tretjino običajnih količin medu, pošteno potruditi, da so zbrali poldrugo tona medu za zdrav zajtrk v slovenskih vrtcih.

Za slovenjgraške vrtce je 8 kg medu zbral Janez Bauer. Obiskali smo vrtec S8 in malčke ob zajtrku povprašali, kaj vedo o medu. S spodbudnimi vprašanji vzgojiteljic Špele in Milene so malčki povedali:

»Čebele živijo v čebelnjaku in med nabirajo na rožicah. Čebele lahko pičijo ljudi in živijo v belem čebelnjaku.«

Dva pogumneža pa sta dejala:

»Med je zdrav zato, ker ga čebelice nabirajo. Meni med ni dober, ampak ga vseeno jem.«

Amanda: Mi pa imamo med v hladilniku

Urban

Stres

Martina Sušec, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Zakorakali smo v mesec december in bliža se prednovoletno obdobje ter z njim povezana prekomerna uporaba pirotehničnih sredstev (petarde, rakete, svetlobna telesa). To obdobje povzroča pri živalih stresne situacije. Stres je reakcija organizma na dejavnike, ki ga povzročajo (stresorji). Stresorje delimo po času delovanja na organizem na akutne in kronične. Med akutne

štejemo: hrup, transport oz. potovanja, lakoto, žejo, porod, odstavitev mladičev, kopanje in striženje, obiske v veterinarski ambulanti, razstave, tekmovanja, ... Med kronične pa spadajo neugodna klima, neustrezna oprema, preveliko število živali na enem mestu itd. Vsak organizem po svoje reagira na stresorje, na to pa vplivajo tudi starost živali in genetski faktorji. Glede na vplive okolja govorimo o treh oblikah stresa: *evstres* je koristen za organizem, ker zvišuje obrambno sposobnost, druga oblika je *nevtralni stres*, tretja oblika pa je pravi stres ali *distres*, katerega nastanek in potek sta odvisna od reakcije centralnega živčnega sistema. Ob stresu oziroma nevarnosti se najprej pojavi beg (prostoživeče živali), pri zaprtih živalih se pojavijo spremembe v obnašanju: tresenje, obilnejše slinjenje, lajanje in zavijanje, skrivanje, zavračanje hrane, nekontrolirano uriniranje in izločanje blata (pojavi se lahko tudi driska). Stadij bega oziroma borbe se imenuje tudi alarmna reakcija in se deli v dve fazi: *faza šoka* pomeni tisto prvo reakcijo organizma, ko še ni vključen hormonalni sistem, druga faza pa je *faza protišoka*, v kateri pride do aktivacije hipofizno-adrenalne osi in predstavlja začetek nekega prilagajanja na novo situacijo. Če je organizem sposoben prilagoditve, govorimo o fazi rezistence, če pa ni sposoben prilagoditve, sledi faza izčrpanosti, ki lahko vodi v smrt. Na tržišču obstaja kar nekaj preparatov, s katerimi lahko omilimo oziroma odpravimo stres. DAP (Dog Appeasing Pheromone) je feromon, ki pomirja pse. Namenjen je temu, da bi se pes počutil prijetno in varno. Gre za feromon, ki ga psica oddaja med hranjenjem in negovanjem mladičev. Je v tekočini za razprševanje z razpršilcem. Za doseganje zelenih učinkov ga je potrebno namestiti dva tedna pred pričakovanim vznemirjanjem (npr. poki petard). Feliway je mačji feromon in deluje podobno kot DAP. Triptofan je fitoterapevtik z delovanjem pomirjanja. Vsebuje triptofan, magnezij in zeliščni dodatek. Triptofan je esencialna aminokislina, sredstvo iz serotonina, ki deluje na cikel spanja in zmanjša vznemirjenost, napadalnost in nemir. Zaradi magnezija in njegovih lastnosti se zmanjša napetost mišičnega vlakna, pride do ureditve srčnega ritma, vzdrževanja pretočnosti žil, do delovanja na možganski metabolizem in na prenos živčnega sistema. Zeliščni dodatki pa vsebujejo pasijonko, baldrijan in meliso, ki dokazano delujejo protistresno. Canistress vsebuje naravne substance, ki vplivajo na delovanje živčnega sistema pri psih. Pomirjevala uporabljamo kot skrajno možnost in le po predhodnem posvetu z veterinarjem.

Naravovarstvenica Marjetka Keršič Svetel

Martina Cigler, abs. agr.

Pa je tu zima in nekateri so si oddahnili, delo na polju je končano, ostajajo pa nam kratki dnevi za sprehode v naravo in za snovanje projektov. Za mano so »ekoštafete« in obiski naravovarstvenih prireditev, kjer spoznavam tudi velika imena svetovnega merila. Ena takšnih naših najodmevnejših naravovarstvenic je Marjetka Keršič Svetel in ponosna sem, da jo poznam, saj mi daje veliko napotkov za naše bodoče skupne projekte, kaj več pa si o njej preberite sami.

Najprej nekaj o vas, kratek življenjepis ...

Na Filozofski fakulteti v Ljubljani sem diplomirala zgodovino in etnologijo in si pridobila strokovni naslov profesorice zgodovine in diplomirane etnologinje. Že pred diplomom sem začela delati na TV Slovenija kot avtorica televizijskih reportaž in sem se kasneje tam tudi zaposlila.

Skoraj 20 let je bila televizija moj poklic. S pomočjo odličnih profesorjev z AGRFT, zlasti Frana Žižka in Igorja Koširja, sem pridobila ogromno medijskega znanja in tudi znanja iz filmske režije.

Dokumentarni filmi so postali moje najljubše področje ustvarjanja, zlasti še filmi o gorah. Še v času dela na TVS sem se vpisala na podiplomski študij varstva naravne dediščine na Biotehniški fakulteti v Ljubljani in na Birkbeck College Univerze v Londonu. Študija še zdaj nisem končala; za dokončanje magistrske naloge, ki mi edino še manjka, preprosto ni časa. Po odhodu s televizije (kjer me niso več potrebovali) sem bila po nekajmesečnem študijskem bivanju na Kitajskem nekaj let svobodnjakinja, zdaj pa sem že leto dni zaposlena pri CINDI Slovenija enoti preventivne medicine, kjer skrbim za komuniciranje z javnostmi. Imam zelo zanimivo pa tudi zahtevno nalogo, saj skrbim predvsem za komuniciranje v zvezi s Programom Sviti državnim programom presejanja in zgodnjega odkrivanja raka na debelem črevesu.

Že nekaj let na Višji strokovni šoli za gostinstvo in turizem Zaris v Ljubljani predavam naravno in kulturno dediščino v turizmu. Sem članica IUCN komisije za komuniciranje in izobraževanje, že nekaj let pa tudi članica strokovnih skupin

CIPRA, ki presojajo razvojne projekte v okviru CIPRA natečajev Prihodnost v Alpah, Dynalp2 in CC ALPs.

Kaj je CIPRA in kako dolgo že obstaja?

CIPRA je kratica za Mednarodno komisijo za varstvo Alp (kratica izhaja iz francoskega imena "Commission Internationale pour la Protection des Regions Alpines"). Ustanovljena je bila leta 1952 v Nemčiji na pobudo strokovnjakov za ohranjanje narave torej ima za seboj že kar dolgo delovanje. V Sloveniji deluje v različnih oblikah od leta 1985 kot Odbor za CIPRA, zavod, od leta 2004 pa kot društvo CIPRA Slovenija Društvo za varstvo Alp. Slovenščina je eden od uradnih jezikov te mednarodne organizacije, ki deluje na območju alpskih držav. Na kratko povedano se CIPRA zavzema za trajnostni razvoj v Alpah in za ohranjanje vseh naravnih in kulturnih vrednot alpskega prostora. CIPRA je med pobudniki in sooblikovalci mednarodne Konvencije o varstvu Alp in njenih protokolov, pa tudi pobudnica Omrežja občin "Povezanost v Alpah", ki danes združuje več kot 260 občin iz vseh alpskih držav in na manjšem prostoru uresničuje načela trajnostnega razvoja. „Širimo znanje, povezujemo ljudi“ je princip, ki je sestavni del vseh njenih projektov.

Kakšna je vaša vloga v njej?

Sem članica CIPRA Slovenija pravzaprav trenutno tudi članica upravnega odbora. V CIPRA International pa sem že kar nekaj let članica mednarodne komisije, ki ocenjuje razvojne projekte, prijavljene na natečaje za sofinanciranje to so natečaji Prihodnost v Alpah, Dynalp2 in najnovejši CC Alps. CC je kratica za »Climate Change« gre za razvojne projekte, ki bi pomagali obvladovati izzive klimatskih sprememb v alpskem prostoru bodisi tako, da bi zmanjšali škodljive vplive človeka na okolje in podnebje, bodisi s prilagoditvami na nove podnebne razmere. Ocenjevanje številnih projektov trajnostnega razvoja, ki prihajajo na te natečaje, je velika čast in tudi velika odgovornost, pa tudi nepopisno dragocena izkušnja. Kako imenitne zamisli in polne spoštovanja do alpskih vrednot, človeka v Alpah, želje po boljšem življenju alpskih skupnosti! Tretje poročilo o Alpah, ki je izšlo v knjižni obliki z naslovom Mi, Alpe!, je prava dragocenost. Ni le zbirka naravnost briljantnih razvojnih idej, ampak tudi spomenik alpski naravi in kulturi in spoštovanju vsega tega. In tudi dokaz, da razvoj nikakor ne pomeni teptanja vsega žlahtnega, kar je v Alpah, ampak prav nasprotno.

Kaj ste sklenili na letošnjem kongresu?

Natečaj CC Alps bo potekal v več fazah. Prvo fazo smo zaključili in CIPRA je 6. novembra 2008 v Bernu v Švici razglasila dobitnike nagrad: sedem občin, podjetij in organizacij je za svoje vzorne projekte s področja varstva podnebja prejelo nagrade v skupni vrednosti 100.000 evrov. Nagrade sta podelila švicarski meteorolog Thomas Bucheli in predsednik CIPRE Dominik Siegrist. Glavne tri denarne nagrade za tri najboljše projekte so šle v nemško govoreče predele Alp: nemška občina Wildpoldsried v Allgäu se intenzivno ukvarja z dejavnostmi, ki se navezujejo zlasti na energijo, les in vodo; avstrijska občina Mäder na Vorarlberškem se ne zavzema zgolj za energijsko učinkovitost, temveč svoje občane in sosednje občine spodbuja, naj postanejo dejavnejši pri varovanju podnebja; bavarska zveza za varstvo narave se je ukvarjala z renaturacijo mokrišč, saj ta varujejo človeka pred visokimi vodami, obenem pa akumulirajo CO₂.

Med nagrajenimi sedmimi razvojnimi projekti v natečaju C Alps je tudi slovenski, kar me zelo veseli. Ampak odločitev, da si nagrado zaslužijo, je bila enoglasna in nobenega posebnega prepričevanja drugih članov žirije ni bilo treba. Terme Snovik so tako temeljito pripravile svoj načrt trajnostnega razvoja, uporabe obnovljivih virov energije, energetske učinkovitosti in odgovornega razvoja podjetja, da ga je bilo res vesele brati. S svojim delom dokazujejo, da nikakor ne gre le za papirnato teorijo, ampak to dejansko tudi izvajajo. Z uporabo obnovljivih virov energije so zmanjšali strošek energije za ogrevanje v letu 2007 za 28 % kljub povečanju obsega poslovanja za 36 %. Prvi (in, kolikor vem, trenutno žal edini) v Sloveniji so pridobili EU znak Marjetica za ekološko neoporečne turistične namestitve. Terme Snovik so bile razglašene za energetske najbolj

Nadaljevanje na str. 16

učinkovito slovensko podjetje v letu 2008. Z različnimi ukrepi, zlasti z opuščanjem fosilnih goriv, so zmanjšali izpust CO₂ v zrak za cca 305 ton letno. V projekt so vključili tudi prebivalce vasi Snovik, ki imajo samovgradne sončne sprejemnike ter termam zagotavljajo biomaso za kotlovnico. Upajmo, da se bo po njih zgledovalo čim več odločujočih ljudi v Sloveniji! Marsikaj se da narediti, da nehamo nespametno uničevati okolje, v katerem živimo. Veliko bolj bi se morali zavedati, da je Zemlja naš edini dom in za ta dom smo odgovorni prav vsi! Zdaj se začena druga faza natečaja CC Alps: izbrali bomo vzorčne regije, ki bodo glede obvladovanja podnebnih sprememb in načrtnega trajnostnega razvoja lahko vzor drugim. Seveda glede na projekte trajnostnega razvoja in obvladovanja podnebnih sprememb, ki jih izvajajo. To ne bo ravno lahko, posamezna območja Alp so namreč zelo različna in se razvojnih problemov lotevajo z zelo različno zavzetostjo. Marsikje so, žal, tudi malce zaspali in kar čakajo nekako po načelu »kar bo, pa bo«. Kar ni ravno pametno.

2. in 3. aprila prihodnje leto bo v Bolzanu v Italiji velika mednarodna konferenca o podnebnih spremembah v Alpah. Organizatorja bosta CIPRA in mesto Bolzano. Alpe so še prav posebno občutljive za podnebne spremembe. Spremembe vodnih režimov, taljenje ledenikov in permafrosta, premiki gozdne meje, spremembe režima padavin, zlasti snega vse to se v Alpah dogaja zelo burno. Že leta 2006 je CIPRA alpske države pozvala k sprejetju Akcijskega načrta za podnebje, kajti nujno potrebno je ukrepati. Konferenca v Bolzanu bo, upam, priložnost, da strokovnjaki, politiki in prebivalci Alp sprejmejo konkretne skupne korake za obvladovanje položaja, ki ni lahek in se bo še zaostroval, preden bo šlo kaj na bolje. Če ne ukrenemo nič, bo pa zelo hudo; klimatologi so sicer malce različnih mnenj glede tega, kaj konkretno nas v Alpah čaka, zagotovo pa zelo burna podnebna in vremenska dogajanja, kar je seveda povezano z naravnimi nesrečami, kot so zemeljski plazovi, podori in poplave, pa težave za turizem, težave v kmetijstvu ... Skratka, čez glavo dovolj razlogov je za ukrepanje!

Marjetka, najlepša hvala za odgovore!

1. december, svetovni dan aidsa

Branka Božank, univ. dipl. soc. del.

Ob nadaljevanju petletne globalne kampanje **Držimo obljubo - ustavimo aids**, se letošnja poslanica glasi **Uporabi kondom, izberi življenje** in je namenjena osveščanju pomena uporabe kondoma kot zaščite pred okužbo z virusom HIV pri spolnih odnosih.

Po letih, ko so kampanje poudarjale izbrana sporočila, kot je npr. vloga moških pri zmanjševanju nasilja, diskriminacije in stigme, vloga družine, vloga skupnosti, posebna ranljivost deklet in žensk, se tema petletne kampanje že drugo leto zapovrstjo osredotoča na državne voditelje in vodenje, apelira predvsem na odgovornost in aktivnejšo participacijo odločujočih. Kampanja poziva vse, tako družine, skupnosti kot civilna združenja in vlade, da prevzamejo pobudo in pomagajo doseči zastavljene cilje.

Cilji Svetovne zdravstvene organizacije ob petletni kampanji **Držimo obljubo ustavimo aids**, ki poteka v letih 2005–2010, so naslednji:

- zmanjšati okuženost s HIV pri mladih ljudeh v najbolj ogroženih državah za 25 %;
- zmanjšati število dojenčkov, okuženih s prenosom preko matere na otroka, za 20 %;
- zagotoviti vsaj 90 % ljudem, starim od 15 do 24 let, da bodo imeli informacije, znanje in spretnosti, s katerimi bodo zmanjšali možnost, da se okužijo s HIV;
- do leta 2015 naj bi pričelo upadati število okuženih z aidsom.

Aktivnosti ob svetovnem dnevu aidsa na Koroškem

V letošnjem letu so v koroških osnovnih in srednjih šolah potekale različne delavnice, okrogle mize, predavanja, naravoslovni dan za 8. in 9. razrede osnovne šole, nekatere šole so postavile stojnice. Zavod za zdravstveno varstvo Ravne je ob letošnjem svetovnem dnevu aidsa pripravil poslanico in pregled stanja okuženosti z virusom HIV na Koroškem in v Sloveniji; preko člankov in spletnih strani skuša doseči čim večji del prebivalcev Koroške, s pomočjo lokalnih koordinatorok zdravstvene vzgoje pa je šolam razdelil plakate z letošnjim vodilom.

Podatki za koroško regijo

Glede regije bivanja je bil v letu 2007 na Koroškem diagnosticiran 1 primer okužbe

s HIV, prav tako so na Koroškem zabeležili 1 primer okužbe s HIV v obdobju od januarja do septembra 2008. V obdobju od leta 2005 do leta 2007 je iz dobljenih podatkov razvidno, da se na Koroškem vsako leto z virusom HIV na novo okuži po ena oseba.

Testiranje na HIV je na Koroškem možno na transfuzijskem oddelku Splošne bolnišnice Slovenj Gradec, je anonimno in zaupno ter zaenkrat brezplačno.

Podatki za Slovenijo v letu 2007 in za obdobje od 1. januarja do 30. septembra 2008

Število okuženih s HIV v Sloveniji počasi narašča – v zadnjih desetih letih (1998–2007) je bilo prepoznanih skupno 225 primerov novih diagnoz okužbe s HIV, umrlo je 33 bolnikov z aidsom. V Sloveniji je s HIV predvidoma okuženih manj kot 1000 ljudi, kar je relativno malo v primerjavi z večino držav Evropske unije. Po drugi strani pa se v Sloveniji, v primerjavi z drugimi državami EU, relativno malo testiramo na okužbo s HIV, čeprav se obseg testiranja počasi povečuje – v letu 2007 je bilo opravljenih 1,5 testa na 100 prebivalcev.

Omeniti je treba tudi podatek, da se v Sloveniji virus HIV na srečo ni hitro razširil med intravenoznimi uporabniki drog ter njihovimi spolnimi partnerji. Zadnja nova diagnoza okužbe s HIV med injicirajočimi uporabniki prepovedanih drog je bila zabeležena leta 2001. Prav tako že nekaj let ni bilo nove diagnoze pri otrocih, rojenih s HIV okuženim materam – zadnji tak primer je bil leta 2004. Najbolj ogrožena skupina ostajajo homoseksualni in biseksualni moški, vendar se lahko tudi stanje okuženosti z virusom HIV med intravenoznimi uporabniki drog, ki spadajo med skupine z visokim tveganjem, hitro poslabša.

V letu 2007 je z aidsom zbolelo 9 oseb, 2 bolnika sta umrla. V obdobju zadnjih deset let (1998–2007) je za aidsom zbolelo 76 oseb, medtem ko je 33 bolnikov z aidsom umrlo. Relativno nizka obolevnost umrljivost zaradi aidsa sta predvidoma posledica dobre dostopnosti do zelo kakovostnega zdravljenja okužbe s HIV, vključno z visoko aktivnim protiretrovirusnim zdravljenjem.

V letu 2007 je bilo na Inštitutu za varovanje zdravja RS na osnovi zakonske obvezne prijave prijavljenih 36 primerov novih diagnoz okužbe s HIV, od tega 34 med moškimi in 2 med ženskami. Med 34 primeri novih diagnoz okužbe s HIV med moškimi je bilo 29 primerov med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi, 2 moška sta se predvidoma okužila s heteroseksualnimi spolnimi

odnosi, 3 primerov pa ni bilo možno uvrstiti v nobeno od znanih skupin z višjim tveganjem. Obe ženski sta se okužili s heteroseksualnimi spolnimi odnosi. Med injicirajočimi uporabniki drog niso zabeležili nobene nove okužbe, prav tako v letu 2007 ni bilo prijavljenega nobenega primera okužbe otroka, ki bi se rodil materi, okuženi s HIV.

V obdobju od 1. januarja do 30.

septembra 2008 je bilo na Inštitutu za varovanje zdravja RS na osnovi zakonske obvezne prijave prijavljenih 33 primerov novih diagnoz okužbe s HIV, od tega 31 med moškimi in 2 med ženskami. Največ primerov novih okužb s HIV je bilo med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi – 21 primerov. Ostali so se predvidoma okužili s heteroseksualnimi spolnimi odnosi – v 5 primerih, 7 oseb pa ni bilo mogoče uvrstiti v nobeno od skupin z višjim tveganjem.

Nekaj dejstev o virusu HIV

Virus je tako majhna živa stvar, da jo lahko vidimo le z dobrim mikroskopom. Virus raste v živih celicah in zelo težko preživi zunaj telesa. Laboratorijski testi so pokazali, da virus zunaj telesa skoraj v

celoti izgubi svojo sposobnost okužbe že po nekaj urah, prav tako se zunaj telesa ne more razmnoževati. Zrak virusa HIV ne ubije, posuši pa tekočino, v kateri se virus nahaja, kar ga v glavnem uniči. Vendar si moramo zapomniti, da lahko virus kljub temu preživi v majhnih ostankih krvi v injekcijski igli tudi do nekaj dni, saj je kri ujeta znotraj brizge ali igle, kjer je zrak ne more posušiti.

Ko virus vstopi v telo, napade celice imunskega sistema. Celice imenujemo T-pomagalka in so osnovni gradniki našega imunskega sistema. Ko je celica okužena, ostane okužena vse življenje; virus se razmnožuje, okuži nove celice in namesto da bi celica opravljala svoje delo, sedaj izdeluje nove viruse, ali pa se virus skriva v celico za več let.

Virus HIV povzroča oslabelelost imunskega odziva. Aids je sindrom pridobljene imunske pomanjkljivosti ter je končna razvojna stopnja okužbe s HIV.

Ljudje ne umirajo zaradi virusa HIV, temveč zaradi drugih okužb in bolezni, ki so pri človeku z zdravim imunskim sistemom redkeje usodne, za človeka s HIV pa so smrtno nevarne, saj virus uniči

njihov imunski sistem. Tako imenovane oportunistične okužbe so na primer pljučnica, glivična vnetja kandidiaze, tuberkuloza, bolniki z aidsom zboleajo za malignimi boleznimi, izgubljajo telesno težo idr.

Virus HIV se nahaja v krvi, spermi, vaginalnih izločkih, materinem mleku. Prenša se neposredno ob vnosu okužene telesne tekočine v kri ali preko sluznic. V slini, solzah, urinu, blatu, izbljvku in znoju so premajhne koncentracije virusa HIV, da bi lahko povzročile okužbo, razen v primeru, da je v teh izločkih prisotna kri. HIV ne prehaja preko nepoškodovane kože, zaradi tega se ne moremo okužiti pri vsakdanjih stikih skupno bivanje, dotiki, objemanje, rokovanje, kihanje, kašljanje.

Viri: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije
UNAIDS
World health organization

»Za vsako bolezen raste rož'ca«

Nataša Konečnik Vidmar

Foto: F. Jurač

Sprehajam se po gorskem travniku. Že dolgo nisem skupaj videla toliko čudovitih zelišč: šentjanževka, rman, dobra misel, materina dušica ... Koliko zdravja in aromatičnega opoja! Pravkar pokošena senošet; kako diši sveže posušeno seno! Omamen vonj, ki me spomni na babico in skodelico njenega, z medom oslajenega domačega zeliščnega čaja. Resnično si ga zaželim.

Ne želim, da bi »babičin čaj« bil le v mojem spominu, želim si ga sama pripraviti! Želim si razveseliti svoje telo in duha, želim uživati v tem čudežu zdravilnih zelišč in ga deliti z drugimi. Naberem nekaj zelišč, nežno in s spoštovanjem, dober občutek je to. Doma bom pripravila čaj. Počutim se tako bogato!

Rastline niso le skupek sestavin (med njimi največ pozornosti pritegnejo flavonoidi - rastlinske hranilne snovi) ampak vsaka rastlina ima svojo dušo, posebno moč ... Kako to, da je šipku uspelo vgraditi vase toliko C vitamina ter jabolčne, citronske,

Šentjanževka

janterjeve in fosforjeve kisline? Rastline imajo v sebi neko moč, ki jim to omogoča, in ta moč se razvija v nas, ko rastlino zaužijemo. Zeliščni čaji so nekakšen sinonim dobrega zdravja, saj je redno uživanje zeliščnih pripravkov pomembno za obvarovanje pred boleznimi kot tudi za uspešno zdravljenje pri različnih zdravstvenih težavah. Zeliščne čaje lahko pripravljamo iz posameznih zelišč ali pa iz različnih zeliščnih kombinacij. Znano je, da imajo različna zdravilna zelišča blagodejen učinek na različne telesne dele. Tako je kamilica odlično

naravno zdravilo za vse vrste želodčnih tegob, rman se uporablja za lajšanje vnetij in zdravljenje ran, melisa je poznana po svojem blagodejnem vplivu pri nespečnosti, tesnobi ter nemiru. Njivska preslica je v kombinaciji s koprivo odlična naravna »zdravnik« za ledvice in mehur, čajna mešanica pa obenem učinkovito čisti kri. Zeliščni čaji blagodejno vplivajo na telo v smislu razstrupljanja. Antioksidanti, ki jih najdemo v zeliščih, toksinom preprečujejo nalaganje in kopičenje v telesu. Proces detoksikacije je ključen pri vzdrževanju zdravja, saj prevelika stopnja prisotnih toksinov povzroča tako fizična kot psihična obolenja. Akumulacija toksinov povzroča celične deformacije, kar pa posledično nemalokrat pripelje do obolelosti za rakom.

Od meseca julija na Koroškem deluje tudi nova spletna trgovina

www.herbavitalis.net, ki ponuja pestro paleto zeliščnih čajev in zelišč, primernih tako za pitje kot za pripravo različnih zeliščnih kopeli. Čaji so razdeljeni v različne kategorije. Kupec tako lahko izbira med posameznimi zelišči, čajnimi mešanicami ter čaji za posebne priložnosti.

Verjamem, da smo vendarle prišli do spoznanja, da ima narava vselej prav. Koliko nam ponuja! Polepšajmo si dan in si vzemimo čas za pitje čaja. Povabimo še svoje drage!

Svetovna gospodarska kriza

Smo se vrnili v leto 1929?

Bernarda Dretnik, dipl. oec.,
samostojna premoženjska svetovalka

Leta 1929, med 24. in 29. oktobrom, so ameriške borze doživele zlom, ki se je razasel v veliko ameriško in svetovno gospodarsko krizo. Ta se je resnično končala šele v letih po koncu druge svetovne vojne. V zgodovini Wall Streeta je 24. oktober ostal zapisan kot »črni četrtek«, potem ko so si tečajji delnic naslednji dan nekoliko opomogli, pa sta sledila »črni ponedeljek« in »črni torek«, ki sta dokončno zapečatila vrednost delnic, katerih tečajji so nato počasi drseli še do leta 1932.

Borzni zlom leta 1929 je trajal več dni. Začel se je z razprodajo 13 milijonov delnic 24. oktobra in s samomori borznih špekulantov, ki so se metali v smrt s stolpnice na Wall Streetu, vendar se je trgovanje z delnicami proti koncu trgovalnega dne umirilo. Krizo je začasno ustavil podpredsednik newyorške borze in borzni

posrednik hiše J. P. Morgan Richard Whitney, ki je začel na veliko kupovati delnice po višjih cenah od izklicne. V petek je bilo poslovanje normalno in delnice so se celo podražile. V ponedeljek, 28. oktobra, ko se je vrednost delnic znižala za 13 odstotkov, in v torek, 29. oktobra, ko je izpuhtelo dodatnih 12 odstotkov vrednosti, pa se je panična razprodaja nadaljevala.

V letih po borznem zlomu leta 1929 je število brezposelnih v ZDA naraslo na 17 milijonov, ker so investicije povsem zamrle, saj ni bilo povpraševanja. Propadlo je skupaj 4000 bank, ki so jih oblegali panični varčevalci.

Kakšno pa je današnje stanje?

Še nikoli v zadnjih dvajsetih letih se razmere v svetu ali doma v Sloveniji niso spreminjale tako hitro, še posebej ne na finančnih trgih! Te spremembe zahtevajo hitro prilagajanje. Zakaj? Še pred enim letom smo v Sloveniji živeli pod vtisom, da delniški trg, trg nepremičnin lahko raste brez omejitev navzgor, da se lahko poživzhamo na tuje globalne spremembe, saj smo tako majhni, da nas bodo te spremembe obšle. V obdobju enega samega leta smo v Sloveniji doživeli izjemen vzpon in padec delniškega indeksa, doživeli smo stabilizacijo trga nepremičnin, nekje celo upad. Že pred tem pa je ZDA zajela huda nepremičninska kriza, kasneje tudi višja inflacija. Doživeli smo ogromne intervencije centralnih bank, ki bi naredile vse, da finančni sektor ne zaide v

nelikvidnost in hkrati s tem pride do nezaupanja. Vsekakor pa lahko rečemo, da takšnih zaslužkov, kot smo jih videli na kapitalskem trgu v zadnjih nekaj letih, več dolgo ne bomo videli, saj bo na teh trgih v prihodnjih letih prevladoval predvsem nihajoči trend, ki lahko traja zelo dolgo v prihodnost.

Kakšna so priporočila vlagateljem v času, ko denar izgublja na vrednosti?

Priporočilo v teh časih je predvsem zaščita že obstoječega premoženja z razpršenostjo naložb ter s plemenitimi kovinami. To nas uči tudi zgodovina, saj je lahko nekdo leta 1923 za 750 g zlata v centru Berlina kupil večje število hiš, ker takrat za marke ni mogel kupiti nič!

Zlato in srebro sta namreč najstarejši valuti na svetu, saj obstajata že več kot 6000 let in sta v vseh dosedanjih krizah, kakršni smo priča tudi danes, povsod sprejeto in možno plačilno sredstvo. V primerjavi s papirnatim denarjem, ki je samo obljuba brez zadostne podlage, sta zlato in srebro realna vrednost. V preteklosti smo v časih visoke inflacije kupovali "konvertibilne" valute, danes bi to lahko zamenjali s plemenitimi kovinami, saj nudijo zaščito pred razvrednotenjem denarja.

Takšnega mnenja je bil tudi bivši predsednik Feda g. Alan Greenspan, ki je dejal: "Kdor ima zlato in srebro, ima vedno denar."

GOZDARSKA ZADRUGA SLOVENJ GRADEC, Z.O.O.

CELJSKA C. 7
PE MISLINJA

Tel.&fax:02 / 88 42 141; 02 / 88 42 685
tel.:02 / 88 55 148

ODKUP, POSEK, SPRAVILO, PRODAJA LESA

Na pragu novega leta 2009 želimo vsem poslovnim partnerjem ter bralcem Viharnika prijetne božične in novoletne praznike ter obilo sreče in zadovoljstva.

Gozdarska zadruga Slovenj Gradec

Strojna sečnja na Koroškem

Danijela Ferk, dipl. inž. gozd.

Konec novembra smo v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec v GE Košenjak - Ojstrica na Koparčevem vrhu izvedli sečnjo s strojem za sečnjo, spravilo pa z zgibnim polprikolničarjem.

Strojna sečnja je v GE Košenjak potekala v državnih gozdovih, katerih lastnik je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, že tretjič. Prva sečnja žledoloma je bila leta 2003, ko so posekali 1200 m³ lesa, druga sečnja je bila leta 2005, ko so posekali 1400 m³ lesa, v letu 2008 pa so posekali skupaj 2400 m³ lesa.

Strojna sečnja je v Sloveniji po zaslugi zasebnega lastnika prisotna že več kot deset let. Pri njej uporabljamo dva stroja: harvester, s katerim se drevo podre, oklesti in razreže na ustrezne dolžine, in forverder, ki razrezana drevesa odpelje do kamionske ceste in jih tam razloži.

Vsaka tehnologija pridobivanja lesa ima določene značilnosti in zahteva posebne pogoje, potek in izvajanje, le-te pa lahko presojamo po različnih vidikih. Najvažnejši so: ekonomski vidik, varnost pri delu in ergonomska ustreznost, tehnično-tehnološki vidik, socialni vidik in vplivi na sestoj in gozdno ter širše okolje (Košir, 2002).

Eden od vidikov je tudi vpliv tehnologije na gozdno okolje. Zato si pogledimo prednosti in slabosti strojne sečnje nasproti sečnje z motorno žago.

Forwader na Koparčevem vrhu

Prednosti strojne sečnje:

- nadomeščanje težkega ročnega dela s strojem;
- veliki učinki, pospešena sečnja;
- nizki stroški;
- izboljšanje varnosti pri delu;
- manjše poškodbe v sestoju (manj je večjih poškodb, manj je poškodb v krošnji, več jih je na deblu);
- stroj lahko dela tudi ponoči;
- večja gostota sestoja manj moti pri sečnji (stroj drevo položi na tla);
- zagotavlja donosnost redčenj v sestojih s prevladujočimi iglavci (racionalnejša pri redčenjih v drogovnjakih);

Slabosti strojne sečnje:

- primerna le za večje koncentracije dreves za posek (nad 500 m³);
- ni primerna za vse terene in sestoje;
- velika gostota sečnih poti stroj ne sme zahajati s strojnih poti;
- zahtevnejša organizacija dela;
- zaradi večje jakosti poseka vpliva na stojnost sestoja, prezgodnje pomlajevanje sestoja, razvoj polnilnega sloja (predvsem v sestojih, ki v fazi mladovja niso bili dovolj intenzivno negovani);
- zaradi velikega učinka stroja je treba prilagoditi skladiščne zmogljivosti v gozdu

Danes v Skandinaviji opravijo preko 90 % sečnje s stroji za sečnjo, v Nemčiji dobrih 50 %, v Avstriji pa nekje med 16% in 18 %. Vstop v Evropsko skupnost ter več prednosti kot slabosti novih tehnologij sečnje in spravila lesa bodo vzrok, da bodo le-te v prihodnosti vedno bolj prisotne tudi v slovenskem gozdnem prostoru. Dajmo jim priložnost.

Harvester pri klešenju drevesa

Procesorska glava harvesterja

Sečne poti

Forwader pri nakladanju lesa

Ekološka kmetija Jamnik

Martina Cigler, abs. agr.

Sredi zime smo, a prvi sneg je že pobral dež, megleni dnevi se vlečejo in v tem turobnem času in hitrih večerih radi posežemo po dobri knjigi. Včeraj, ko je za hip posijalo sonce, sem jo mahnila na sosednji hrib, natančneje na Selovec, kjer poznam kar nekaj *ekokmetov*, ki skrbno gospodarijo na velikih strminah. Ena takšnih kmetij je ekološka kmetija Jamnik.

Zgodovina te kmetije sega kar pet rodov nazaj, okoli l. 1500 se beležijo prvi zapiski o njej. Tudi predniki so se, kakor zdajšnji gospodarji, ukvarjali s poljedelstvom in z živinorejo ter gozdarstvom. Delo so opravljali ročno, z voli ali kravami. V časih gospodarjeve babice so pridelali vso krmo za živino doma, tudi peso in kolerabo, kasneje so poleg vseh žit sejali še koruzo. Gospodarjeva oče in mati sta imela pet otrok, ki so preživeli, dva pa sta umrla pri rojstvu, kar se je v tistih časih rado zgodilo, saj niso imeli na voljo medicinske pomoči tako kot danes, pa še se kdaj pa kdaj to zgodi. Gospodarjev oče je poleg dela na kmetiji hodil v službo v tekstilno tovarno, kjer je bil delovodja, babica in mama pa sta doma opravljali gospodinjstva dela. Za delo na polju in v gozdu so imeli konje, ki so bili takrat fantiču v posebno veselje, zato si bo ponovno kupil vsaj enega. Kmetijo je l. 1980 po mamini smrti prevzel sin, današnji gospodar Franc Gosnik, in namesto stare lesene hiše danes ponosno stoji nova zidana. Tudi hlev je lepo urejen, nimajo pa še urejenega za izpust s prosto rejo. Gospodinja Jagoda je iz delavske

Pred leti posneta fotografija družine Gosnik: gospodarja Jagoda in Franc s svojimi otroki; najmlajša Mateja levo, Franja desno, za njimi pa najstarejša Aleksandra

Gospodar in sorodniki pri stari hiši

Gospodar Franc s kobilco Bebo in njeno zrebičko

Gospodar Franc z rekordno borovo glivo

družine in se je na kmetijo primožila l. 1977. Imata tri hčerke: Sandro, 30 let, Franjo, 27 let, in Matejo, 23 let, ter dva vnučka. Deček Teo in deklica Nija (Melanija) imata že zdaj veselje do živali, mali Teo pa tudi do traktorja; mogoče bo naslednik kmetije kateri od vnukov, kar bi bilo prav, naj mladi rod nadaljuje tradicijo. Kmetija leži na 650 m nadmorske višine in obsega 19 ha, od tega je 11 ha gozda in 8 ha pašnikov in travnikov. Imajo 8 odraslih govedi in 3 teleta ter 8 koz in 4 prašiče tudi za prodajo. Delajookusne salame, povečini goveje, prav tako za prodajo. Od poljščin so za prodajo sadili

krompir, ki so ga pa zaradi neurejenega trga nehali prodajati in ga imajo le za lastne potrebe. Pri ekološki pridelavi je največji problem trg, poudari gospodar, saj za živila s certifikatom ne dobijo pravičnega plačila, kontrole so stroge in drage in če bi se odprl trg, bi si tako povrnili denar. Zakonca sta kljub kmetiji hodila v službo, gospodar Franc na Inštalater, gospodinja Jagoda pa je do rojstva druge hčerke delala kot čistilka po več firmah. Zdaj ko so vse tri že šle od doma, zopet hodi v službo, kljub temu da je na kmetiji vedno dovolj dela. Gospodar Franc je tudi aktivni član Gasilskega društva Šentjanž in navdušen gobar; na sliki ga lahko vidimo z orjaško borovo grivo.

»Sprešajo« 2000 l mošta na leto in iz lesnik delajo kis, ki ga imajo za prodajo. Imajo veliko starih drevesnih vrst: od jabolk ledrovk, mošanjčkov, bobovcev, hruške lesnače do češpelj. Iz češpljev skuhajo od 50–100 l žganja, ki ga prav tako prodajajo. Doma pečejo tudi okusen ržen kruh, vendar ne ekološkega, gospodinja moko kupi v trgovini. Na kmetiji poleg družine živi še gospodarjev brat Jakob, ki pridno pomaga pri vseh opravilih. Kmetija je včasih prirejela steljerajo in žetev in gospodar se rad spomni tistih časov. Za steljerajo je rekel, da še bo, žetev pa ne, ker ne orjejo več. Spravilo sena še vedno poteka ročno, čeprav si ga lajšajo s hribovskim traktorjem gamsom, ki so ga kupili lani. Gospodarja sta najbolj vesela nedelj, ko se otroci vračajo domov, rada pa gresta tudi na oddih, ki si ga pošteno zaslužita.

Srebrenka, zapostavljeni član družine

Mirko Krevh

Posvetimo nekaj pozornosti skromni cvetlici vlažnih in temnih gozdnih jarkov.

Opazimo jo spomladi do junija, ko bujno raste in cveti. Zraste do 140 cm, ima razmeroma velike suličaste zelene liste, na koncu razvejanega stebela zacvetijo številni bledorožnati cveti. Ponovno pa vzbudi pozornost v jesenskem času, ko se na rastlini pojavijo številni srebrnkasti lističi, to so ostanki plodov luščkov, ko jim odpadejo semena.

Srebrenka (*Lunaria*) raste kultivirana tudi v vrtovih, kjer se sama zaseje in je

dvoletnica. Ta cveti bujnejše in ima skoraj okrogle srebrne luske. Ima pa srebrenka številno in mogočno sorodstvo. V družini križnic, kamor spada, se drenja petdeset rodov, zlasti so pomembne številne kapusnice in oljna repica, ki nevarno izpodriva nafto kot pogonsko gorivo.

Viri: Martinčič, Sušnik: Mala flora Slovenije.

Kultivirana srebrenka v cvetu

Gozdna srebrenka

Srebrenka v družbi z rogozom

Srebrne luske gozdne srebrenke

Oreh, iz katerega ne bo potice

Kapelica v Šmartnem pri Slovenj Gradcu

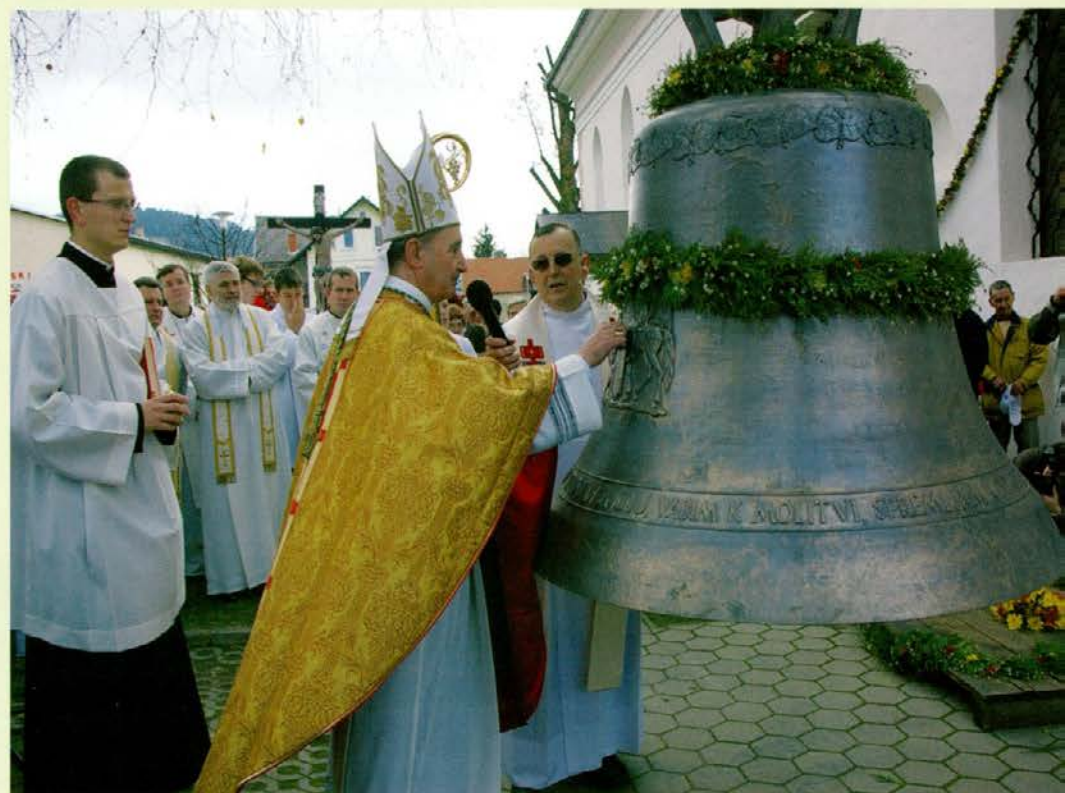
Mirko Krevh

Znan je izrek »Naloga je bila zanj pretrd oreh.« Ali je lupina navadnega oreha res trda? Lupina navadnega oreha ni pretirano trda, nekatere sorte imajo izrazito tanko lupino. Zelo trda pa je lupina orehov na sliki. Razbijemo jih lahko le z močnim udarcem kamna ali kladiva. Lupina ima zelo debele stene in skromno jedro, ki je tudi užitno.

To so plodovi črnega oreha, ki ni tako razširjen kot navadni oreh. Črni oreh (*Juglans nigra*) je parkovno drevo. Zreli plodovi se ne razpočijo na drevesu, ampak zeleni padejo na tla, mesnata skledica zgnije, ostane pa črna, razbrazdana koščica z jedrcem v notranjosti.

Viri navajajo, da je domovina črnega oreha Severna Amerika, njegov les pa je zelo cenjen v pohištveni industriji.

Viri: G. Aas, A. Riedmiller: Laubbäume.

V predbožičnem času so farani Šmartna pri Slovenj Gradcu prisostvovali slovesni blagoslovitvi in postavitvi novih zvonov.

Otvoritev brunarice v Šmartnem pri Slovenj Gradcu

Alja Zorman, dipl. inž. gozd.

V četrtek, 13. 11. 2008, je bila na športnem igrišču v Šmartnem otvoritev brunarice. Leseno, okolju prijazno brunarico je izdelalo podjetje Smreka Gornji Grad, katerega direktor Bruno Zagode se je otvoritve tudi udeležil. Program ob otvoritvi brunarice je pripravila Osnovna šola Šmartno pod vodstvom Neve Kozelj in Irme Javornik. Udeležence je pozdravil ravnatelj OŠ Šmartno Zdravko Jamnikar. Posebno zahvalo za vloženo delo so si zaslužili člani Športnega društva Šmartno in nekateri krajanji, ki so s svojim delom pripomogli k njeni postavitvi. Brunarica je kot del vzgojno-izobraževalnega procesa namenjena

dejavnostim Osnovne šole Šmartno, ki se ponaša z nazivom EKO šola, in dejavnostim športnega društva Šmartno. Notranjost brunarice je prijetna, les daje občutek domačnosti, zato je primerna tudi za sestankovanje in druženje. Ob otvoritvi so bili brunarice zelo veseli učenci, ki zaenkrat še ne vedo, kako jo bodo poimenovali, zagotovo pa bo kmalu dobila svoje ime. Povedali so, da so skrbni upravljalci igrišča in da zdaj imajo prostor, kamor bodo spravili orodje.

Brunarica na športnem igrišču v Šmartnem pri Slovenj Gradcu

Otvoritve so se udeležili predstavniki OŠ Šmartno, krajanji ter predstavniki GG Slovenj

Ravnatelj OŠ Šmartno Zdravko Jamnikar predstavlja notranjost in uporabno namembnost objekta

Prednovoletno srečanje upokojenih delavcev Koroške kmetijsko-gozdarske zadruga

Mirko Tovšak

V zadnjih letih so se upokojenci, ki so bili zaposleni v kateri izmed področnih kmetijsko-gozdarskih zadrug na Koroškem, bolj redko srečevali. Sedanja Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga namreč povezuje nekdanje samostojne zadruga iz Prevalj, Dravograda, Vuzenice, Ožbalta in Slovenj Gradca, zato se nekdanji delavci teh zadrug še niso imeli priložnosti spoznati. Letošnje praznovanje 60-letnice delovanja združenstva na Koroškem pa je bilo idealna priložnost, da se v prednovoletnem času prvič dobijo na skupnem srečanju.

Tega je pripravilo vodstvo zadruga v gostišču Dular na Selah. Udeležilo se ga je preko 60 upokojencev, ki so ob prijetni glasbi in pogovoru obujali spomine na leta, ko so še bili aktivni delavci v

Prijetni pomenki nekdanjih sodelavcev

zadružništvu. Na začetku prireditve je direktorica ga. Danica Ramšak spregovorila o uspehih zadruga v zadnjih letih, še posebej pa se je zahvalila vsem, ki so v preteklosti pomagali ustvarjati to firmo. Spregovoril je še sedanjí predsednik zadruga g. Matjaž Krevh in predlagal, da bi se odslej ob koncu leta srečevali redno in tako obdržali vezi med seboj, vsekakor

pa bi bila to tudi prilika, da se vsaj enkrat na leto seznanijo z rezultati delovanja zadruga, saj je ta prav gotovo tudi rezultat njihovega minulega dela. S tem namenom je bil imenovan iniciativni odbor, ki bo poskrbel za ustanovitev neformalnega društva upokojenih delavcev zadruga, kakršnega imajo tudi upokojeni gozdarji. V kulturnem programu je sodelovala pevka skupina Bršljanke, ki je popestrila to srečanje, še posebej pa so se vsi od srca nasmejali v verzih napisani kroniki, ki jo je sestavila ena izmed pevk.

V večernih urah so se upokojenci zadovoljni vrnili na svoje domove v prepričanju, da se ponovno srečajo v prihodnjem letu.

Skupinska fotografija udeležencev srečanja

Po Levstikovi poti od Litije do Čateža

Mirko Tovšak

Planinsko društvo Mislinja za ljubitelje rekreacije vsako leto organizira pohod po Levstikovi poti od Litije do Čateža. Levstikova pot je bila prvič organizirano prehojena leta 1987, ko se je po njej odpravilo »le« 397 pohodnikov iz vseh koncev Slovenije. Ker je prireditev postala tradicionalna, se je iz leta v leto na pot po gričevnatem svetu Dolenjske podalo vse več pohodnikov, tako da v zadnjih letih beležijo od 15.000 do 20.000 udeležencev.

Tudi letos je bilo na Koroškem veliko zanimanje za udeležbo na tej prireditvi, zato so mislinjski planinci, tako kot že nekaj let nazaj, omogočili vsem planincem in pohodnikom iz sosednjih društev, da se jim pridružijo. Kljub temu da vremenska napoved na dan pohoda ni bila najbolj

obetavna, se je prijaviло rekordno število interesentov, tako da so morali najeti kar 3 avtobuse, ki so bili že pred uradno najavo pohoda do zadnjega sedeža zapolnjeni s prijavljenimi udeleženci. Pridružili so se nam tudi pohodniki društva diabetikov Slovenj Gradec, ki v okviru delovanja svoje rekreacijske skupine skrbijo za dobro telesno kondicijo svojih članov. Kljub temu da je v jutranjih urah, ko smo se odpravljali na pot, pri nas deževalo, so se skoraj vsi prijavljeni pohoda tudi udeležili, tako da nas je bilo skupaj kar 142.

Našo pot smo pričeli nekaj kilometrov naprej od Litije, a vseeno je bilo potrebno prehoditi skoraj 18 km. Lahko nam verjamete, da nam je čas hitro minil in že pred pričetkom uradne proslave na Čatežu so tudi naši prvi pohodniki prispeli na cilj. Nekateri smo več dali na druženje ob stojnicah in postojankah, zato smo potrebovali skoraj 4 ure, da smo se po deloma blatnih poteh »prebili« na Čatež, kjer je bila uradna tako imenovana »razhodnja«. Vreme je bilo prijetno za hojo, dežja ni bilo, občasno pa je izza oblakov pokazalo tudi sonce.

Tečaj izdelave domačih zeliščnih pripravkov

Alja Zorman

V Podgorju so se v četrtek, 27. 11. 2008, zbrale kmečke žene Mislinjske doline na tečaju uporabe zdravilnih zelišč in izdelave domačih zeliščnih pripravkov. Tečaj je vodila Silva Ravljan, univ. dipl. inž. kem. teh. Žene so izvedele, katere sestavine so uporabne za izdelavo domačih krem, kako sestavine pripraviti in kakšne količine pri tem uporabiti. Voditeljica tečaja je

Najprej malo teoretičnih podlag ...

... potem pa praktični del

pripravila uporabne recepte, nakar so se tečajnice same preizkusile pri izdelavi krem za roke in boleče noge, dišeče kopalne soli, ustne vode ...

Posebej za vas, dragi bralci Viharnika, smo si dovolili »ukrasti« recept za izdelavo dišeče soli (uporabno darilo) za kopal.

Morsko sol si razdelite po posodah na enakomerne količine in v vsako posodico vmešajte različne barve za barvanje pirhov. Ko je sol obarvana, vam ne preostane drugega, kot da jo samo naložite po barvnih plasteh v prozorne steklenice. Na koncu dodajte še 10 kapljic eteričnega olja in steklenico zaprite. Tako imate hitro pripravljeno enostavno, vendar lepo in praktično darilo. Ko ga podarite, na pozabite povedati, da je narejeno iz srca. Učinek je zagotovljen.

Na poti proti Čatežu smo srečevali skupine naših pohodnikov

Na Čatežu pohodniki zaključijo svojo pot

Uspešne legenske gasilke

Jože Pečolar

Ženska ima v svojem življenju poleg ostalih stvari še največje poslanstvo: postati mati. Kljub mnogim obveznostim, ki jih prinašata materinstvo ter služba, so dekleta in žene pod obronki Pohorja potrdile rek »Slovensko je biti gasilka«, saj to dokazujejo z uspešno tradicijo obstoja prve ženske desetine v državi SFRJ ter z uspešnimi udeležbami na gasilskih tekmovanjih.

Prostovoljno gasilsko društvo Legen letos praznuje 87-letnico svojega obstoja. Prva ženska desetina, ki je še danes vzor vsem mlajšim članicam, je bila ustanovljena leta 1946. To je bil začetek uspešne zgodovine ženskega gasilstva na Legnu nad Slovenj Gradcem. Društvo se lahko pohvali s tem, da je prav njihova članica kot prva ženska opravila izpit in prejela naziv sodnica na republiških gasilskih tekmovanjih.

Posebej bi želeli predstaviti članice skupine B, katere v zadnjem obdobju žanjejo velike uspehe tako na občinskih, medobčinskih kot na državnih

Zmagovalke z županom MO Slovenj Gradec Matjažem Zanoškarjem in s funkcionarji iz gasilskih in občinskih vrst

Prihod zmagovalk na Legen

tekmovanjih. V letu 2004 jim je uspelo osvojiti drugo mesto na državnem tekmovanju. Na izboru za olimpijado v letu 2006 se jim je zmaga za las izmaknila, delno je bila za to kriva poškodba ene izmed gasilk. Na tekmovanju »Zaščita in reševanje«, istega leta, so v Mariboru dosegle tretje mesto. Za dosežek so prejele priznanje Krajevne skupnosti Šmartno. V letu 2006 so v Žalcu potrdile drugo mesto na državnem nivoju, zato so od Mestne občine Slovenj Gradec prejele plaketo za prizadevno delo. Na regijskem tekmovanju so letos osvojile prvo mesto, s čimer so si zagotovile udeležbo na državnem tekmovanju za leto 2008 in postale državne prvakinje. V letu 2008 so se ponovno zbrale in obogatile zbirko pokalov z občinskega in medobčinskega tekmovanja članice skupine A.

Prizadevno delo tako obrodi sadove. Starejše so vzor mlajšim. Tudi članice A-skupine so v letu 2006 ponovno zbrale in obogatile zbirko pokalov z občinskih in medobčinskih tekmovanj. Menim, da nam ni potrebno posebej skrbeti za prihodnost ženskih desetini na Legnu, saj imamo tudi pionirke in mladinke, katere zavzeto delujejo v gasilskih vrstah, saj imajo velik vzor v starejših članicah.

Pol stoletja skupnega življenja zakoncev Čas

Ana Mager

Kar nekajkrat sem imela priložnost srečati gospo Štefko Čas, ko sem spremljala članice Društva kmetič Mežiške doline na ekskurzijah, vendar takrat nisem imela priložnosti, da bi поблиžje spoznala to prijazno gospo. Ta priložnost se mi je ponudila, ko sem izvedela, da sta z Jožetom 12. julija 2008 praznovala zlato poroko. Njuna poroka je bila v cerkvi v Strojni, tam sta dahnili tudi svoj prvi da. Poročil ju je prevalski župnik Gabrijel Cizelj. Ta dogodek sta praznovala skupaj s svojimi tremi otroki, z njihovimi partnerji, s petimi vnuki, z ostalimi sorodniki, s prijatelji in sosedi.

Na Zelen Breg št. 19 sem se napotila v spremstvu njune hčerke Štefke. Topel sprejem zakoncev Čas in njunih vnukov mi je dal čutiti, da v tem domu že 50 let živita ljubezen in razumevanje. Najprej sem prosila gospo Štefko, naj mi kaj pove o svojem življenju. Takoj se je oglasil Jože: »Glej, da boš povedala, kako si srečna, da si dobila mene za moža, jaz pa bom povedal, kako dobro ženo sem dobil.« To je bila sicer šala, ampak v tem je moralo biti veliko resnice, drugače ne bi praznovala tako lepe obletnice skupnega življenja.

Štefka Čas se je rodila 4. 12. 1938 v številni kmečki družini pri Grmu na Strojni mami Heleni Obretan in očetu Luki. Osnovno šolo je obiskovala na Strojni, šolanja pa potem ni nadaljevala, ker je bilo potrebno delati doma na kmetiji. Jože Čas se je rodil 26. 2. 1937 mami Matildi in očetu Filipu Času tudi v številni družini pri Času na Zelen Bregu št. 19. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju; v takratnih časih je bila organizirana kar pri kmetu Račelu na Zelen Bregu. Izobraževanje je potem nadaljeval na Ravnah, kjer se je v industrijski šoli izučil za ključavničarja. Zaposlil se je v Železarni na Ravnah, kamor je dolga leta hodil peš, pozneje si je uspel kupiti kolo in nazadnje še avto, ki mu je olajšal pot v službo. Jože in Štefka sta se spoznala na kmečki veselici. Te so bile v tistem času edine družabne prireditve, kjer so se lahko mladi s podeželja družili in spoznavali. Poročila sta se po enem letu poznanstva, in to 12. julija 1958. leta v Strojni. Skupno življenje

*Ljubezen lepa je, ko vzklije,
še lepša je, ko se razvije.
Poroka pa ji da veljavo,
ki spremeni jo v zlahtnost pravo.*

*Naj sreča lepe da spomine,
ljubezen nikdar naj ne mine!
Čeprav naokrog bo mnogo let,
poraja naj se spet in spet!*

sta pričela na Jožetovem domu, kjer živita še danes. Kar kmalu se jima je rodila prva hčerka Štefka, za tem pa še sinova Stanko in Jože. Jožetova domačija obsega približno 1 ha zemlje, na kateri je bilo vedno veliko dela in zelo malo dobrin. Štefka je ostala doma in skrbela za družino, Jože pa je delal v železarni in doma, hotela sta namreč, da njuna družina ne čuti pomanjkanja. Jože je zelo praktičen mož, popravljal je vse od starih »piskrov« do traktorjev, za svoj dom in še za sosede. Ker je mala lesena hiška postala premajhna za družino, sta pričela graditi novo in sedaj v njej živita še s sinom in njegovo družino. Štefka pove, kako rada se spominja časov, ko sta si z Jožetom pričela ustvarjati dom, čeprav so bili to težki časi z veliko dela in odpovedovanja, bili so pa najlepši, pa četudi jima sedaj nič ne manjka. Tudi sedaj se imata z Jožetom lepo. Malo več si lahko privoščita. Štefka zelo rada gre na izlete, posebej s kmečkimi ženami. Ob koncu obiska je sledil še stisk rok z veliko lepimi željami z obeh strani. Tako toplino ob stisku rok sem doživela le še pri

Janez Komljanec, 70-letnik

Jože Potočnik, prof.

Janez Komljanec je v krogu prijateljev, sodelavcev in družine nedavno praznoval 70 let. V dveh mandatih je bil predsednik Izvršnega sveta Skupščine občine Slovenj Gradec in dva mandata tudi uspešno opravljal funkcijo župana Mestne občine Slovenj Gradec in bil poslanec v Državnem zboru Republike Slovenije.

Rodil se je v trdni kmečki družini kot tretji med desetimi otroki v vasi Bučka, sedaj v občini Škocjan na Dolenjskem. Sam pravi, da zagotovo vsi Komljanec izvirajo iz Bučke.

Leta 1941 so morali vsi prebivalci nekdanje občine Bučka na težko pot izgnanstva v nemška delovna taborišča, nekaj družin pa je zbežalo v Ljubljansko pokrajino. V izpraznjene vasi so naselili nemške družine s Kočevskega, t. i. Kočevarje. Po zlomu nacizma in fašizma so se preživelci izgnanci in begunci vračali na oropane in zapuščene domove. Čas vojne je oropal tudi Janezova otroška leta.

Po osnovni šoli v domačem kraju je nižjo gimnazijo končal v Krškem, Tehnično

srednjo šolo v Ljubljani, pozneje je ob delu diplomiral na Visoki tehnični šoli v Mariboru in postal inženir strojnik. Po odsluženju vojaškega roka se je pred petdesetimi leti zaposlil v Tovarni dušika Ruše, ker je bil njen štipendist. Mlad fant je poleg službe aktivno deloval v raznih krajevnih društvih, poučeval v vajeniški šoli in dve leti v Srednji tehnični kemijski šoli Ruše.

In kaj ga je prineslo v Slovenj Gradec? Z ženo Eriko sta se preselila v mesto med Pohorjem in Uršljo goro leta 1964, kjer sta si ustvarila družino in dom. V tovarno kos-Fecro (sedaj Nieros Metal) je v tem letu prišlo več mladih strokovnih delavcev,

med njimi tudi Janez Komljanec, ki je postal vodja razvoja. Pozneje je dopolnjeval nova znanja v Lesnoindustrijskem podjetju (LIP), nato v razvojnem oddelku Lesne. To je bil čas, ko je v Mariboru leta 1978 diplomiral kot izredni študent.

Kot direktor je vodil Tovarno stavbnega pohištva Radlje-Podvelka (Lesna TSP) od 1982 do 1986. Komljančevo šestnajstletno zavzeto in trmasto delo je pustilo pomembne sledove v razvoju Slovenj Gradca in Mislinjske doline. V dveh mandatih je bil predsednik Izvršnega sveta Skupščine občine Slovenj Gradec (1986–1994) in dva mandata župan mestne občine (1995–2002). To je bil čas četrtega samoprispevka (1987–1992), ko je bil predsednik občinske skupščine Janez Gologranc, pozneje pa Ivan Uršič. Iz tega obdobja je zanimiv tudi Komljančev zapis Delovanje Izvršnega sveta SO Slovenj Gradec pred in v vojni za Slovenijo, ki je objavljen v knjigi Koroška v vojni 1991, 2006.

Kmalu zatem so prišle upravno politične spremembe. Leta 1995 sta nastali Mestna občina Slovenj Gradec in Občina Mislinja. Sedež mestne občine je postal obnovljeni Rotenturn, dobili smo mestne insignije, status mestne občine pa leta 1994.

V utemeljitvi za občinsko nagrado (1993) je med drugim zapisano: »Janez Komljanec že drugo mandatno obdobje

Nadaljevanje na str. 26

opravlja funkcijo predsednika IS SO Slovenj Gradec. V tem času je zaznati občuten napredek občine kot celote, tako na področju komunalne infrastrukture kot na področju šolstva, turizma ipd. Še posebej se je izkazal v svojem drugem mandatnem obdobju, saj je kljub velikim političnim in ekonomskim spremembam dosegel zavidanja vredne uspehe. Zavedamo se, da je to delo in uspeh Izvršnega sveta kot celote, vendar je treba tudi na tem področju gospodu Komljanecu priznati, da je znal v Izvršni svet pritegniti sposobne strokovnjake, ki jim niso mar politična igrice, ampak napredek kraja. S tem, ko dajemo priznanje njemu, ga dajemo tudi nji.«

Janez Komljanec rad poudari, da se je zavzemal za enakomeren razvoj občine. V pogovoru za Viharnik (marec 2002) je izjavil: »Mogoče pa sem najbolj zadovoljen, ker smo tako močno razvili srednješolski center in center višjih šol. V tem mojem času smo dobili gimnazijo in

višjo šolo. Obvoznica pod legensko teraso je bila velika pridobitev. Kot neuspeh bi morda omenil propadli referendum za izgradnjo bazenskega kompleksa za odrasle in mladino ...« Čistilna naprava je velik dosežek in kanalizacijski sistem dograjuje sedanji župan Matjaž Zanoškar. Tudi ravnanje z odpadki napreduje. Kulturna sfera je bogatejša s številnimi knjižnimi edicijami. Janez Komljanec je bil poslanec v Državnem zboru RS v obdobju 2002–2004 in uspešno je deloval v raznih komisijah in odborih. Čeprav se je upokojil leta 2005, je njegov nemirni duh še vedno ustvarjalno naravnani. Je predsednik Ustanove Fundacije akademskega slikarja Karla Pečka od leta 1996 in podpredsednik Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Janez Komljanec je prejel mnoga državna in društvena priznanja: poleg občinske nagrade še bronasti znak za pomemben uspeh pri zagotavljanju varnosti, priznanje Andragoškega centra Slovenije,

spominsko medaljo udeležencev vojne za Slovenijo in srebrno medaljo manevrske strukture narodne zaščite.

Komljanec je strasten kulinarik. V rojstni vasi Bučka je dedoval parcelo, na kateri še vedno vzorno neguje majhen sadovnjak, to je njegov hobi, in v sencni barake se tudi odpočije.

Ob dobri volji pove: »In včasih, zvečer v petek, če ni dela, sicer pa v soboto, greva z ženo dol, ponoči prideva in zjutraj se zbudiva doma. Sprašujejo me, če bom, ko bom v penziji, šel nazaj domov na Dolenjsko. Odgovorim, da se vozim dol domov in gor domov. Jaz se stalno vozim domov.«

Prijatelji in sodelavci mu iskreno čestitamo za jubilej in želimo, da bi se še dolgo srečno vozil »dol domov in gor domov«.

Dva jubileja Hovnikovih deklet

Mihaela Lenart

Zinka in Gelika

So zvezde, ki svetijo svetleje, in so ljudje, ki nam ob njih je topleje ...

Na veliki Hovnikovi kmetiji pri Svetem Duhu v Podgorju se je mami Ani, ki se je z dvajsetimi leti z nasprotnega brega od Šašlna z Razborja primožila na to posestvo, ki ga je prevzel Anton, rodilo deset otrok. Lahko si mislimo, kako težak je bil začetek njunega gospodarjenja.

Koliko dela in odrekanih je bilo treba, da sta se lahko prebijala naprej. Skoraj vsako leto se jima je rodil en otrok, pa še izplačilo dedičev in skrb za preživetje ostarele matere je bilo na njunih ramenih. Ko so otroci zaspali, sta veliko dela v hlevu in na skednju opravila pri laterni ali karbidnici. Otroci so počasi odrasčali in delo je postajalo lažje. Po svojih močeh so starejši otroci že lahko pomagali na paši ali pri delu na polju, hkrati pa pazili na mlajše otroke.

Vsaka majhna, še tako drobna pomoč je bila dobrodošla, saj v tistih časih še ni bilo ne strojev ne elektrike. Ker je bilo veliko otrok, je bil v hiši tudi velik živžav, lepo so se razumeli in bilo jim je lepo. Starejši Franc je rad igral citre, njegova sestra Milka pa kitaro, zato so ob delu veliko prepevali, zlasti pa ob večerih. Leta njihove brezskrbne mladosti so kar prehitro minila. Odrasli so in se razkropili vsak po svoje. Radi so se vračali domov, k dobri staršem in bratu Francu, ki je kot mlad gospodar ostal na kmetiji. Pri večjih opravilih so mu vsi radi priskočili na pomoč.

A življenje ni samo pesem. Umrla sta starša, tragično je preminil gospodar Franc in umrla je starejša sestra Milka. Vsa ta tragika je ostale še bolj povezala. Brat Ivan je prevzel vso skrb gospodarstva in pomagal mladi vdovi in otrokom, da so s skupnimi močmi zgradili nov hlev in življenje je teklo dalje.

Leta minevajo. Sedaj že skrbno gospodarja najmlajši sin Ciril z ženo Majdo, ki je zgradil tudi novo hišo. Letos, 27. septembra, pa so se spet zbrali vsi domači

in sorodniki, da so proslavili dva jubileja, 60- in 70-letnico. Gelika se je kot peti otrok rodila 27. avgusta 1938, deset let mlajša Zinka pa 23. septembra 1948. Gelika je le malo časa hodila v šolo in ker si je težko kaj zapomnila, je ostala kar doma. Ker je učenje ni obremenjevalo, se je vsakega dela lotila z vestnostjo, resno in ga dobro opravila. Rada je delala tudi pri živini in povsod skrbela za red in čistočo. Posebno vesela je bila, ko so zgradili nov hlev. Ko so odhajali od doma bratje in sestre, ji je bilo hudo, zato je bila toliko bolj vesela, kadar so prišli na obisk. Vse novice jim je hitro povedala. Tudi sedaj, ko že gospodarja njen nečak Ciril z ženo Majdo, Geliko zelo pogrešajo, kadar mora v bolnišnico zaradi poškodbe, zelo jo pogrešata tudi mali Metod in Eva. Zinka je kot desetnica še zelo mlada odšla v Maribor za gospodinjstvo pomočnico k zdravniški družini. Pozneje so ji omogočili službo v kuhinji tamkajšnje mariborske bolnišnice. Tam je spoznala tudi Vlada, ki je delal v bolnišnici kot ekonom. Čez čas sta se poročila in spletla toplo gnezdece v Pesnici. Rodili sta se jima hčerki Suzana in Viktorija. Zinka je kasneje zamenjala delovno mesto, do upokojitve je delala v Elektrokovini, zraven pa sta se z možem z veseljem ukvarjala še z manjšim posestvom. Ko se je bratova starejša hčerka v Mariboru štiri leta učila za šiviljo, je stanovala pri teti Zinki in obema je bilo prijetno in domače.

Ob tem častitljivem jubileju Geliki in Zinki kličemo vsi, ki ju imamo radi, še na mnoga in zdrava leta!

Jože Potočnik izdal novo knjigo

Mirko Tovšak

Redki so prebivalci Mislinjske doline, ki ne poznajo upokojenega profesorja zgodovine in geografije Jožeta Potočnika. Pred kratkim mu je Mestna občina Slovenj Gradec podelila naslov častnega občana, leta 2007 pa mu je Turistično društvo Slovenj Gradec dodelilo naziv častnega člana. Jože Potočnik je človek, ki se je v času svojega aktivnega dela dobesedno razdal za svoje učence in dijake.

Tisti, ki smo hodili k njegovim učnim uram v prvih letih njegovega bivanja v Mislinji, kasneje pa na Ekonomski srednji šoli, se ga spominjamo kot pedagoga, ki je vložil vso svojo energijo in sposobnosti, da bi svojim učencem na čim bolj preprost in jasen način podelil čim več svojega bogatega znanja. Že v času njegovega službovanja pa je bila njegova skrita ljubezen zbiranje dokumentarnega in arhivskega gradiva o zgodovini Slovenj Gradca in njegove okolice. V tem času se je tako nabralo ogromno gradiva, ki ga ima shranjenega kar pri sebi doma, zato se ne smemo čuditi, da si je zaželel ta obsežni opus predstaviti tudi v knjižni obliki.

Z veliko zavzetostjo se je na pobudo Turističnega društva Slovenj Gradec lotil pisanja svoje druge knjige z naslovom Prispevek k zgodovini turizma v Slovenj Gradcu in Mislinjski dolini. Delo je pred kratkim tudi končal in svojo knjigo predstavil številnim obiskovalcem v Kulturnem domu Slovenj Gradec. Na prireditvi so bili prisotni mnogi znani Slovenjgradčani, med njimi tudi predsednik turističnega društva Ivan Bošnik, župan in poslanec v državnem zboru Matjaž Zanoškar, Jožetov prijatelj in vzornik Karel Pečko, podžupan občine Slovenj Gradec Jurij Šumečnik pa tudi veliki entuziast pri delu turističnega društva Vinko Klančnik. Vsi smo z zanimanjem prisluhnili predstavitvenim besedam avtorja knjige, ki je razdeljena na tri zgodovinska obdobja. Prvo, najstarejše obdobje zajema čas od konca 19. stoletja do pričetka druge svetovne vojne, drugi predstavitveni del knjige zajema obdobje od konca druge svetovne vojne do leta 1970, zadnje, najnovejše obdobje pa čas od leta 1970 do danes. V knjigi najdemo ogromno starih fotografij, faksimiranih dokumentov, podatkov, osebnosti, ki so sooblikovale razvoj mesta Slovenj Gradec,

Uvodničar na prireditvi je bil predsednik Turističnega društva Slovenj Gradec Ivan Bošnik

ne moremo pa se znebiti vtisa, da je Jože napisal svojo knjigo z veliko predanostjo in ljubeznijo do mesta Slovenj Gradec, kjer je preživel velik del svojega življenja.

Na koncu naj omenim še to, da je profesor Jože Potočnik tudi član uredniškega odbora Viharnika in da lahko njegovo knjigo kupimo za ceno 10 evrov v turistični pisarni na Glavnem trgu v Slovenj Gradcu.

Jože Potočnik, kot se ga spominjamo iz šolskih let

Jože in Karel Pečko na predstavitvi

»Ujetost v svobodi«

Marta Krejan, prof.

Levo Greta Jukič, v ozadju člana skupine FolkRola, desno Igor Senekovič in Anamarija Stibil Šajn.

Navadno šele ko zaključim s pisanjem kakega prispevka, dobim idejo za njegov naslov, tokrat pa mi o tem niti razmišljati ni bilo treba. Takole pomenljivo in po svoje paradoksalno je namreč poimenoval prikaz svojega tridesetletnega likovnega in kiparskega ustvarjanja Prevaljčan Igor Senekovič. Galerijo Mohorjan na Prevaljah smo 19. novembra povsem napolnili Igorjevi prijatelji, znanci in ljubitelji umetnosti, ki smo želeli biti priče odprtju njegove razstave in si prvi napasti oči in nahraniti dušo ob njegovih na platno, na papir, v kamen ali les ujetih trenutkih, dogodkih, občutjih ... Skozi tri desetletja Igorjevega ustvarjanja se je s strokovnim očesom sprehodila umetnostna zgodovinarica Anamarija Stibil Šajn, odprtje razstave pa s odlično popestrili člani skupine Folkrola, s katerimi razstavljaec tudi sicer sodeluje in prijateljuje.

Igor se samostojno ukvarja z grafičnim oblikovanjem in s tiskom in z jubilejno številko Viharnika je postal tudi njegov redni oblikovalec. Takšno delo je po svoje dokaj svobodno, kar je zanj zaradi njegove potrebe po ustvarjanju vsekakor dobrodošlo, on pa je dobrodošel sodelavec naše revije, saj je vanjo vnesel svežino in nove ideje.

Težko rečem, kam in kako bi uvrstili Igorja Senekoviča kot umetnika, preveč je svoboden in edinstven v tem, kar počne; v vsaki stvari, v kamnu, v blatu, v starem okvirju okna ali v vratih zapuščene bajte, v štoru, v veji, v jesenskem listju na tleh ... povsod vidi več kot večina nas. In to nam zna tudi pokazati.

Jezikovne drobtinice (malo širše): Pomembnost nekoristnega

Marta Krejan, prof.

Umetnost, naj bo likovna, glasbena ali besedna, je pravzaprav povsem nepomembna zadeva. Nobenega praktične koristi ni od nje. K razmišljanju o tem me je napeljal Andrej Makuc, ko sem ga kot organizatorja literarnega večera poslušala pred par dnevi. Makuc je bil, mimogrede, moj profesor slovenščine, ko sem se še izobraževala za poklic, ki ga zdaj ne opravljam, in je posredni krivec za to, da namesto tega tudi sama jem »šolniški kruh«.

Zakaj pa je potem umetnost tako zelo pomembna za nas? Morda zato, ker nas

očisti? Je katarzična, kot je v prvi literarni teoriji, Poetiki, zapisal Aristotel? Rekla bi, da je to še najboljša razlaga. Vse, zares prav vse, kar želimo izraziti, lahko izrazimo s pomočjo umetnosti. Ljubezen, žalost, bes, ironijo, satiro, plehkost, vdanost, strah, upanje, razvrat, hrepenenje ... prav vse! Potrebujemo jo!

Ne samo to, da nas očisti, pomislite, kakšno moč ima umetnost: Cankarjevo Erotiko so sežigali, ruski režiser Tarkowski je bil izgnan, ker so se zdeli njegovi filmi oblastem nevarni, pesmi so partizanom vlivale moč in pogum, Levstik je z Martinom Krpanom poudarjal pomembnost in moč slovenskega kmeta ...

Še so stvari, ki so za življenje nekaterih bistvenega pomena, čeprav so po svoje ravno tako nekoristne kot umetnost. Kaj je praktičnega v raziskovanju nekoristnega sveta? V »lazenju« po (pre)visokih gorah, tveganju izgube življenja v njihovih stenah ... Ne morem mimo tega, ta nesmisel je (vsaj zame in še precej jih poznam) ravno

tako pomemben kot tisto, kar vedo in povedo pesniki. Slikarji. Pa pisatelji ... In ko razmišljam še malo o tem, se zavem, kako zelo sta pravzaprav obe »nepomembnosti« povezani; mnogi alpinisti, plezalci, hribovci so zaljubljeni - v življenje -, vedno hrepenijo, tvegajo in obožujejo, so opiti in prevzeti od lepote, ki se razkrijejo le njim. Vidijo več, tako kot vidijo več tudi umetniki. In eni so oboje to naslikajo, napišejo zgodbo ali pesem ... Saj poznate Pot Nejca Zaplotnika, slike Danila Cedičnika - Dena ...?

Je ljubezen pomembna? Je izražanje čustev pomembno? Jasno, za vse, za vsakega! Ljubezen v kakršni koli obliki in v vseh možnih načinih. In kaj je drugega glasba? Pesem, slika? Gornišтво? In ...

Deklica

*Prišla je s planeta, kjer ne poznajo zla.
Jaz sem jo priklivala na svet,
kamor si ne bi želela,
če bi vedela ...*

Na "Treski" skozi advent

Milena J. Cigler

V hladu in temi se za človeka skrivata tajinstvenost in groza. Človeška narava hlepi za soncem in svetlobo. Krščanstvo je prineslo luč in toploto z odrešenikom, ki so ga vsi težko pričakovali. Seveda to ni bila dokončna zmaga nad poganstvom, zavedno ali nezavedno je slovenski človek ohranil dobršen del poganske dediščine.

Toda nekdanji strah se je vendarle razpršil in v temi sije luč iz jaspis. Čas pred božičem imenuje cerkev advent. Uradno je cerkev uvedla advent kot začetek cerkvenega leta v 6. stoletju. Takrat se je več tipičnih novoletnih šeg prestavilo v adventni čas. Adventni čas obsega štiri nedelje. V tem obdobju so se včasih postili, porok ni bilo in tudi fantovskega petja ne. Ljudje so hodili k jutranjim mašam - zornice, svitne, svitanice. To je bila glavna duhovna priprava.

Na adventnem venčku prižgemo prvo svečo. Kadar se advent začne na Andrejevo, tako kot letos, lahko na ta dan vedežujemo. To lahko naredimo z raztopljenim svincem ali jajčnim beljakom v mrzli vodi. Iz figur, v katere se svinec ali beljak strdi, so nekdanj vsak po svoje tolmačili, kaj jim bo prineslo novo leto. Sv. Andrej je zavetnik ribičev, trgovcev z

Treska skozi advent vsi skupaj:
Nastopili so: Sara Kobolt, pevka, Peter Peruzzi, Lovro Vreš, Andrej Lojen, Dorica Vasle, Metka Zvonar Hohnjec, Ajda Vasle, z računalnikom je rokoval Domen Vreš, pri bazarju sta pomagala Andraž Zvonar in Klemen Ramšak.

Večer so
Finančno podprli
Elstik, d. o. o.,
Gostilna Krebs in
Občina Mežica.

ribami, mesarjev, rudarjev, vrvarjev, nosačev vode. Varuje nas pred putiko, bolečinami v grlu, krčem in rdečici, je pa tudi zavetnik dobre poroke. Kar nekaj vremenskih pregovorov poznamo na ta dan: Andrejev sneg je z žitom kreg, po Andrejevem mrazu ima zima železna rebra idr.

In smo že pri adventnem koledarju. Tudi ta šega je prišla z zahoda. V nekaterih adventnih koledarjih so sličice, ki se odpirajo po označenih datumih, v drugih sladkarije. Nekateri so kot sestavljanke, ki na koncu tvorijo popolno sliko. Začnejo se s 1. decembrom in so namenjeni večidel otrokom.

2. decembra je pravi čas, da pišemo Miklavžu. Saj veste: rana ura - zlata ura. 3. decembra slavi Frančišek Ksaverij. Sv. Frančišek Ksaverij je živel na Portugalskem kot eden prvih jezuitov. Bil je misijonar in je zavetnik misijonarjev. Drug svetnik, ki goduje na ta dan, je Modest s Koroškega.

Deloval je pri Gospe Sveti na Koroškem, ki je dokazano najstarejša koroška cerkev. Ta dan je tudi »Ta veseli dan kulture«, ker je 3. december rojstni dan dr. Franceta Prešerna. Ta dan so vrata kulturnih hramov odprta na stežaj, izkoristite jih. 4. december je dan sv. Barbare, zavetnice rudarjev. Na številnih podobah jo vidimo s stolpom, kelihom in hostijo. Znana je legenda, ko je sama prihajala obhajat zasute rudarje. Rudarji jo še danes častijo. 5. december: Miklavžev večer. Zimska narava je v dolgih temnih nočeh nevarno torišče demonov in temnih sil. Severni narodi so verjeli, da demoni povzročajo snežne viharje in zamete. Odganjali so jih s hrupnimi obhodi, nekateri domnevajo, da se je iz teh obhodov razvila šega miklavževanje. Pri koroških Slovencih v Zilji so v rabi izrazi Šmkvavž, Mkvavž, v Podjuni pravijo parkeljnom bauči, v rabi pa so tudi izrazi krampus, parti, špicparti.

Naši nekdanji sosedje in prijatelji

Rudi Rebernik

S tem prispevkom in objavo dveh slik bi se rad spomnil naših nekdanjih sosedov in prijateljev, ko smo pred dobrega pol stoletja še živeli na Razborju pri Pistotniku. Pregovor pravi, da šele v nesreči spoznaš prave prijatelje. To sem spoznal tudi jaz, ko nam je leta 1953 pogorela domačija in smo bili primorani iskati pomoč pri sosedih in prijateljih.

To so moji družini z malimi otroki nudili najprej sosedom Prevolnikovim, ki so nas vzeli pod streho in nam nudili hrano prve dni po nesreči, dokler si nismo uredili zasilnega prebivališča doma na pogorišču. Taki dobri in prijateljski sosedski odnosi so vredni veliko. Posebno na samotnih kmetijah in domačijah, ko so ljudje še bolj povezani in odvisni od medsebojne pomoči in nasvetov ob različnih težavah ali celo nesrečah.

S Prevolško družino, očetom Antonom in materjo Antonijo ter z otroki, sinovoma Ivanom in Tonetom in hčerkami Aniko, Minko, Nežko in Cilko, sva moja žena in jaz prebila veliko časa. Pa naj je bilo to doma pri delu ali skupaj v veseli družbi na kmečkih veseljih pa tudi na ohceti. Tako sva bila z ženo k njim povabljeni tudi na ženitovanja, ko so se ženili trije iz njihove družine. Prva je bila hčerka Minka, ki se je poročila Vilijem Jelenom 8. februarja 1957. leta. Drugi se je poročil sin Ivan z Novakovo Minko, tretja pa se je poročila hčerka Anika s Francem Kotnikom iz Spodnjega Razborja in odšla živeti in gospodinjiti na lepo domačijo k Varmočniku.

Naj bosta ti dve sliki in kratek zapis ob njima obuditev našega skupnega življenja in prijateljstva na Razborju pred dobrimi 50 leti ter hvaležen in lep spomin potomcem na njihove prednike.

Prva slika je svatovska slika Ivana Sovinca, posneta na domu neveste Minke Kotnik pri Novaku v Sp. Razborju.

Druga slika je posneta pred Prevolško hišo na domu neveste Anike Sovinc z ženinom Francem Kotnikom - Varmočnikom.

Viharnik

V prihajajočem letu želim vsem bralcem in bralkam Viharnika veliko zdravja in osebne sreče ter zadovoljstva pri branju našega glasila. Uredniškemu odboru pa sreče in uspehov pri nadaljnjem oblikovanju revije.

Anton Pačnik

19. 3. 1934–31. 7. 2008

Vse življenje njegovo
bilo je skrb, delo in veselje.
Nekje v njem
bila je bol in si mislil je:
Zmagal bom močnejši sem.
A vendar ni bilo tako.
Za zmeraj je zaspal v neskončni čas
in hkrati bo ostal še tu del nas.
Za njim ostala je praznina
in nema bolečina.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedana in brata Antona Pačnika iz Velike Mislinje se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in nam stali ob strani.

Iskrena hvala vsem sosedom, dr. Leonardu Pirmanšek, medicinskemu osebju bolnišnic Slovenj Gradec, Topolšica, Maribor, Celje in Ljubljana.

Iskrena hvala gospodu župniku Tinetu Tajniku za pogrebni obred, govorniku Marjanu Križaju, pevskeemu zboru Mislinja za odpete žalostinke, slovenjgraški godbi ter gozdarjem mislinjskega obrata.

Iskrena hvala za darovane svete maše, cvetje, sveče in za vso izkazano pomoč.

Žalujoči: žena Anica, otroci Darinka in Romana z družinama, Herman s Katjo ter David z družino

Hilda Vaupot

1920–2008

Snežno belino poslednjega novembrskega petka je zasenčila turbna novica, da je v slovenjgraški bolnišnici onemelo srce Hilde Vaupot. Le kdo v tem našem Slovenj Gradcu ni poznal vedrine njenega obraza in prijaznih besed, ki jih je vselej znala izreči. Saj nam je ob slehernem srečanju z njo posijalo sonce, četudi je bil dan meglen in deževen. Ker je bil skoraj sleherni trenutek njenega življenja prežet s telovadbo, ji zdravje resneje ni obračalo hrbta. Če ji je bolezen letos nenadoma požugala že ob koncu novembra, ne bomo nikoli vedeli, saj niti pregled v bolnišnici ni pokazal posebnih težav. Po okrevanju pri sinu Juretu se je vrnila domov, kjer pa so ji misli ob možganski kapi nenadoma odtavale in se kljub negi v bolnišnici po treh dneh ni več zavedla.

V Ribnici na Dolenjskem je mama Ana 8. avgusta 1920 povila našo Hildo. Dve leti kasneje je družina zaživela v Slovenj Gradcu, kjer je oče Franc, gradbeni mojster, začel s svojim podjetjem. V Greinovi hiši je Hilda ob igranju s sestro in bratom preživljala svoje otroštvo in mladost. Po meščanski šoli je znanje nabirala v Trgovski akademiji v Celju in z izkušnjami uka 4 leta službovala v Rojnikovi fabriki. Leto 1941 je Hildi poklanjalo sončne in senčne plati. Zaživela je v novi hiši, ki jo je hčerama postavil oče Franc, svoja čustva do mladega učitelja Viktorja pa okronala s poroko. Je pa vojni čas zagrenil že njene medene tedne, saj je okupator z naprednimi krajani izselil v Avstrijo tudi njenega moža. A kot zavedna Slovenka ni upognila hrbta. Čeprav se je znašla na seznamu gestapa, se je aktivno povezala s partizani in mnogimi aktivisti v mestu. Uspešno je delovala ves vojni čas in hkrati ljubeče bdela nad sinkom Viktorjem. Še posebej previdna je morala biti v letu 1943, ko je k partizanom pobegnil njen Viktor. Svobodo je Hilda zato res znala ceniti in metati senco na partizanska leta ni dopuščala vse žive dni. V Združenju borcev za vrednote NOB Mestne občine Slovenj Gradec bo zato še naprej odmeval njen glas v bran resnični zgodovini slovenstva. Ko je Vaupotovo družino osrečilo še rojstvo sinka

Branka in Stanka Stopar

Bolečina, ki nam v srcu tli,
te v življenje več ne obudi.
Čas kmalu vse rane zaceli,
a spomin ostane, nikdar ne zbledi.

Letos mineva 27 let od takrat, ko sta nas v cvetu svoje mladosti zapustili dragi hčerki in sestri Branka in Stanka Stopar s Sel. Zanju je bil usoden izlet na Korziko. Svoji mladi življenji sta izgubili v letalski nesreči 1. decembra 1981.

Čeprav je minilo že mnogo let, je še vedno živ spomin na dan, ko sta zadnjic prestopili domači prag. Stankina šolska torba je ostala v kotu, Brankina soba pa sameva. Zelo ju pogrešamo in nikoli ju ne bomo pozabili. Vedno bosta živeli v naših srcih.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki obiskujejo njun mnogo prerani grob ter nanj prinašajo cvetje in prižigajo sveče.

Žalujoči: mama, brata Milan in Jože ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ne joči več, obriši solze.
Ona je že onkraj groze in trpljenja.
Ne moti ji miru ne joči več,
najhujše breme, breme je življenja.

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

Eme Krajcar

se vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč, iskreno zahvaljujemo.

Najlepša hvala vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti, ji darovali sveče in cvetje. Zahvaljujemo se gospodu Marku Kavtičniku za govor in odigrano žalostinko. Zahvaljujemo se pevcem in pihalni godbi. Hvala gospodu župniku za pogrebni obred. Hvala kirurškemu oddelku Splošne bolnišnice Slovenj Gradec za lajšanje bolečin v času njene težke bolezni.

Sinova Ciril in Emil z družinama ter hčerki Silva z družino ter Tanja in Luis

Jureta, je materinstvu poklonila najnežnejše utripe srca. Le telovadbi se ni mogla upreti, saj je bila športu predana od mladih nog. Sokolski dom ji je bil pri srcu tudi kot spomenik posebne sorte, saj ga je zgradil njen oče. Leta in leta je vodila in učila telovadbo, pa naj je šlo za Obrtno šolo ali Partizan. Ko pa je v OŠ odhlačal Jure, se je Hilda predala delu v mestni knjižnici. Prebirala je knjige in ob ponudbi obiskovalcem znala pričarati vsebino. Kot solar sem se v tem hramu besede z njo prvič srečal tudi jaz. Skoraj dve desetletji sva se srečevala tam, pozneje pa na prireditvah, sestankih, na ulici. Vselej sva prijetno poklepeta. Ob enem izmed pogovorov sem ji povedal, da mi je prav ona vzbudila ljubezen do knjige in do lepe slovenske besede. Tej se, v teh stavkih še posebej, ne bi rad izneveril. Osemnajst let je bila knjižničarka in vodja matične knjižnice v Slovenj Gradcu. Leta 1980 je prejela Bernekerjevo plaketo. V letih 1957 do 1963 je bila članica sveta za prosveto in kulturo pri občini.

Ko so se za Hildo Vaupot zaprla vrata knjižnice, je s svojim znanjem na ekonomski šoli honorarno uvajala dijake v svet strojepisja. Upokojitev pa je dočakala na Lesni, kjer je kot tajnica v razvoju uspešno prevajala strokovno literaturo. Ker se je v letih službovanja in po upokojitvi razdajala še kulturi, planinstvu, delovanju v številnih organizacijah in društvih, ji je vselej manjkovalo časa. Le za šport in vnuke ter pravnuke ga je zmogla vselej potegniti iz rokava. Bogatila je otroški pravljичni svet, saj ji zgodbic nikoli ni zmanjkalo. Iz sleherne besede pa je vela toplina posebne sorte, zato babice nihče ne bo mogel iztrgati iz spominov. Tudi navdih, s katerim je Hilda pritegnila k telovadbi starejše ženske, je svojevrsten kamenček v mozaiku njenega razdajanja bližnjemu. Kar 60 jih je dvakrat na teden pohitelo v telovadnico in z gibanjem in dobro voljo skrbelo za zdrav utrip srca. Pa naj še kdo reče, da si ni zaslužila lepih priznanj, plakete občine za življenjsko delo na področju športa še posebej. Samostojnost in dober spomin sta jo krasila še v tej bogati jeseni življenja. Na eno izmed najstarejših meščank so se ves čas obračali znanci, ki jim je pomagala poiskati številne odgovore in prepoznavati osebe s starih črnobelih slik. Pa tudi tistim, ki jim je neznancko pomenila gotica, je znala odgovoriti.

Vrednote, ki so krasile Hildo Vaupot, je s spoštovanjem pokazala velika množica ljudi, ki so se od nje poslovili na zadnji poti.

Marjan Križaj

Peter Gros,
po domače Hujek Pero

28. 4. 1957–12. 11. 2008

Prazen dom je in dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
le trud in delo tvojih rok ostaja,
svoj dom si ljubil in družino,
zdaj v srcih čutimo praznino,
v hladnem grobu tiho spiš,
bolečin več ne trpiš,
v naša srca si se vpisal,
čas iz njih te ne bo izbrisal.

Po upokojitvi po garaških letih službovanja v velenjskem premogovniku se je Peter Gros znašel pred trenutki zasluženega počitka. Ne vem sicer, kam so tokrat odplule njegove misli, saj mu zdravje nikoli ni obračalo hrbta in je bilo zato pred njim še precej načrtov, a letošnja jesen ga je po kratkih letih pokoja z bolečimi glavoboli pripeljala do iskanja zdravniške pomoči. Žal zahrbtna bolezen ni bilo mogoče ozdraviti in po dveh mesecih bolehanja je v sredinem jutru v mariborski bolnišnici onemelo njegovo srce.

Doma pri Hujeku na Tolstem vrhu, se je 28. aprila 1957 rodil naš Peter, najmlajši izmed otrok, ki jih je povila mama Marija. Skromno življenje je krojilo njegovo otroštvo. Ker je bilo pri hiši malo denarja je po končani osnovni šoli šolanje obesil na klin. Brž ko se je za krajši čas zaposlil v velenjskem Gorenju, ga je že čakala vojaška suknja. V Reki je ob vojaških dolžnostih opravil tudi šoferski izpit in vozil reševalno vozilo. Po vrnitvi domov je delo poiskal v velenjskem premogovniku in je bil »knapovskim« opravilom zvest vse do upokojitve. Pridno je delal, v prostem času pa je rad igral nogomet. Z veseljem je pohitel v gozd in pridno gobaril. Čeprav se je rad oziral za deklet, je njegovo srce 1986. leta ogrela mlada Lidija. Zaživela sta na Hujekovem in bil je presrečen, ko mu je življenjska sopotnica leto kasneje povila sinka Mateja. Ko je mama dobila stanovanje v Mislinji, se je z njo preselila tudi Petrova družinica. Veselje v novih bivalnih prostorih je obogatilo še rojstvo drugega sina Igorja. Peter je bil dober in skrben oče. S pridnim delom se je trudil, da bi življenje njegovi družini rezalo večji kos kruha, kot ga je njemu v otroštvu in mladosti. Vedno pa je rad pomagal tudi

sosedom in znancem, kadar so potrebovali njegovo pomoč. Te je bila vsa leta deležna tudi ostarela mati. Dobro se je razumel z vsemi, prijetno se je počutil in nad življenjem se kar ni znal pritoževati. Lanskega srečanja z abrahamom se je zato od srca razveselil. V letošnji jeseni pa je kruta bolezen precej zgodaj načela njegovo zdravje in upanje, da bo Peter le okreval, je vse bolj bledelo. Čeprav je Lidija zvečer malo pred polnočjo še govorila z njim po telefonu, je 12. novembra ob pol enih zjutraj smrt zatisnila njegove oči.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, sina, brata in strica Petra Grosa iz Mislinje se iskreno zahvaljujemo sorodnikom in znancem, ki so nam ob težkih trenutkih stali ob strani. Posebno bi se radi zahvalili gospodu župniku Tinetu Tajniku za opravljen pogrebni obred, gospodu Jerneju Završniku za pogrebne storitve, Premogovniku Velenje za govor, godbo in častno stražo, gospodu Marjanu Križaju za lepe besede slovesa, pevcem in godbeniku za zaigrano Tišino. Prav posebna hvala sosedoma Francu in Zdenki Jeseničnik.

Vsi njegovi žalujoči

SPOMIN

Franc Špegel

1938 – 2003

Mati zemlja te zdaj krije,
na gomilo sonce sije.
Lahen vetrič iz daljin
tj prinaša naš spomin.
Čeravno v grobu spiš,
v naših srcih vedno živiš.

29. novembra je minilo pet let, odkar se je od nas poslovil naš dragi mož, oče, deda in brat.

Hvala vsem, ki z dobro mislijo postojite ob njegovem grobu.

Žene Jožica, sinova, snahi in vnuki

MOJI MAMI V SPOMIN

Pavla Križan

11. 12. 1916–24. 10. 2008

Kadar vidiš rožico,
ki ob poti vene,
takrat potoči solzico,
pa se spomni mene.

Bil je najbolj žalostno turoben in siv oktobrski dan in jesensko listje je počasi odpadalo, odmiralo, ko mi je umrla mama. A narava je močnejša, ne moreš se ji ukloniti, podrediti. Takšno je na žalost življenje.

Rodila se je 11. 12. 1916 in sedemnajstletna se je kot navadna delavka zaposlila v tekstilni tovarni v Otiškem Vrhu, kjer je delala celih trinindeset let do upokojitve leta 1967. Talentirana je bila za igranje, občasno je igrala na raznih odrih kot amaterska igralka, pozneje pa je dolga leta pela na koru v cerkvi v Šentjanžu. Imela in živela je svoj svet, svet lepote igranja in petja na koru. Navdušeno nam je recitirala ob raznih priložnostih. Skoraj celotnega Gregorčiča je znala na pamet, pa tudi Aškerca, Prešerna in druge pesmi. Občudoval sem jo, kako je znala tekoče, naravno in preprosto z občutkom recitirati. Pa tudi pela je doma, ob rojstnih dnevih in drugih slovesnostih, najraje slovenske ljudske pesmi, ki so danes na žalost zmeraj bolj neljudske in tuje, zato ne sežejo v slovensko dušo.

Ko je bila bolna šesto leto, bolehala je od leta 2002, smo jo poleti vodili na klop zunaj domače hiše teta Amalija, Jože, Terezija, Franci in jaz. Pomagali smo ji in jo negovali. Takrat se je razživela in kljub bolezni in starosti še vedno recitirala. Skrbeli smo, da bi moji mami čim bolj polepšali življenje in se trudili, da ne bi bila žalostna in zapuščena.

Tistega turobnega tedna, od ponedeljka pa do petka, ko je bilo njeno telo vedno bolj oslabiljeno, izmučeno, ko je ležala in ni več vstala iz postelje, smo po tistem vedeli, da se poslavlja za vedno, da se bliža žalostni konec. In res...

Skromno, kot je živela, se je tudi poslovila od nas, brez zunanje blišča, doma v svoji postelji v sobi v Selovcu 58, v Šentjanžu pri Dravogradu. Nehalo ji je bitje plemenito in usmiljeno srce. Zdravnik Franc Heber je ugotovil in potrdil njeno smrt v petek, 24. oktobra 2008, opoldne. In tako je bila njena zemeljska pot končana.

V našem srcu živi še naprej, čeprav si fizično odšla.

Janez Križan

Franjo Keber

13. 9. 1937–8. 11. 2008

Narava je bila vedno prijazna z nami; človeštvu je pomagala, da se je pojavilo, se dvignilo in okrepilo. Postali smo močni in mogočni. Toda kako smo se odzvali na to dobroto? Včasih tudi s pravimi ljudmi.

V Hudem kotu pri Ribnici na Pohorju se je očetu Francu in mami Pavlini 13. septembra 1937 rodil fant, ki mu je bil gozd dan v naročje. Oče, ki je že imel hčerko Marico kar nekaj let pred zakonom, je bil po poklicu gozdar in lovec v obsežnih gozdovih gozdarskega inženirja Pahernika. Mama Pavlina je skrbela, da so lovci, ki so lovili v z divjadjo bogatih gozdovih Pohorja, imeli dobro hrano in prenočišče. Mladi Franjo je od lovecev in gozdarjev vsrkal ljubezen do gozda, prva znanja o njem, poštenost do ravnjanja z naravo in širino misli in govora. Drobnemu fantu iz Hudega kota se je pridružil še brat Lojze. V bližini ni bilo šole in kot enajstleten pobič je moral v internat v Maribor, kjer je bila najbližja nižja gimnazija.

Ljubezen do gozda se ni zmanjšala in starše je prepričal, da bi bil rad gozdar. Edina možnost je bila srednja petletna gozdarska šola v Ljubljani. Tudi mrzle, stare barake, ki so služile za internat, mladega nadebudneža niso prepričale v kaj drugega kot šolanje za poklic, ki služi za dobrobit varovanja narave.

Njegove sposobnosti, kot so natančnost, poštenost, redoljubnost in naravni dar za vodenje ljudi, so prišle na uho odgovornim, ki so razporejali ljudi za službo v jugoslovanski vojski. V šolo za rezervne častnike je moral v kamnito, zelo zahtevno, pa vendar zanimivo Bilečo. Kot rezervni častnik je bil vseskozi odgovoren za zagotavljanje tehničnih pogojev za delovanje enot.

Kraj pod visokimi gorami, ki so močno poraščene z gozdnim drevjem, je bil pravi raj za mladega gozdarja, ki so ga tja poslali z odločbo. Dobro se je vživel v ekipo mladih strokovnjakov, ki so tja prišli iz različnih delov domovine. Znanje in izkušnje pri delu so si prenašali med seboj in na mlajše.

Prve prave ljubezni in sreča ... Spoznal je lepo, prijazno in zares dobrosrčno Prapotnikovo Marico. Začelo se je skupno življenje in v naslednjih letih se je družina povečala za par: hčerko Simono in sina Tomaža. Zgradila sta si prijeten dom na robu Črne in že v samo gradnjo so bili vključeni poznejši dobri odnosi s sosedi. Prav ta del Lampreč je v Črni poznan po tem, da se sosedje čudovito razumejo in da marsikateri praznik skupaj praznujejo.

Franjo je živel s krajem. Trudil se je za vedno boljšo podobo te lepe gorske vasice in vsa leta je aktivno sodeloval v mnogih društvih, zadnja leta tudi v politični stranki. Srečevali smo ga v stanovskih organizacijah, v svetih krajevne skupnosti ali občine, v gradbenih odborih, skratka povsod tam, kjer je lahko pomagal ljudem in kraju.

Čeprav bolan, se je res zelo razveselil letošnje občinske nagrade, ki jo prejmejo le najzaslužnejši, kajti dobil je potrdilo, da sokrajani cenijo njegovo delo in prispevek k lepi podobi kraja.

Pred dobrimi štirimi leti se je pričel težji del njegovega življenja. Začeli so se prvi obiski zdravnikov za oba, za Marico in Franjo. Nismo razumeli vsega; morda pri Marici še, kajti njeno delovno mesto je bilo izpostavljeno škodljivim posledicam razvoja medicine, Franjo pa je vedno slovel po zdravem načinu življenja, zmernosti, aktivnemu in za dolgo življenje primernem življenju. Navsezadnje sta oče Franjo in mama Pavlina doživela lepo starost.

A v življenju se stvari spreminjajo. Marica kloni po dveh letih težkega boja z boleznijo, Franjo pa po začetnih znakih hude bolezni kaže dobro. Vendar se kljub veliki skrbi domačih zdravnic in medicinskega osebja v Črni, velikem delu zdravnikov v Topolšici in v Ljubljani stvari obrnejo na slabše in znova se pokažejo novi, poškodovani deli telesa. Franjo postane prispodoba za borca, za človeka, ki se bori z boleznijo in istočasno noče postati nikomur breme.

Še vedno smo ga srečevali, ko je z veliko vnemo skrbel za grob prerano umrle žene, ko je zjutraj hitel na obvezno srečanje s prijatelji ob skodelici kave, ob urejanju okolice hiše ali na poti k hčerki Simoni.

Moči so mu začele pojenjati. Vedno pogostejši so bili obiski zdravnikov in nekajdnevna zdravljenja v bolnišnicah in

vedno več je bilo odsotnosti na srečanjih prijateljev, sejah delovnih teles občine in društev in nazadnje so mu moči toliko pošle, da je le s težavo prišel na pokopališče.

Franjo je v Črni preživel dobrih petdeset let. Marsikaj lepega je ostalo v kraju od njegovih zamisli, idej in dela. Ostalo je tudi veliko človeškega. Marsikdo se ga bo še dolga leta spomnil po urejenem življenju njegove družine, dobremu razumevanju s prijatelji in sosedi, ki so mu v težkih trenutkih pošteno stali ob strani in mu pomagali, skrbi za Tomaža, Simono, vnuka Klemna in Roka, navezanosti na ženo Marico ...

Franju hvala za vse. Ljudje so ga še posebej cenili zaradi ene lastnosti: poštenosti. Poštenjak je tisti človek, katerega beseda zadošča, da mu ljudje verjamejo. Verjamejo mu zaradi tega, ker za besedo stoji cel človek. Franjo je bil človek, ki se mu ni bilo potrebno ozirati ne na levo in ne na desno, njegov pogled je bil usmerjen naprej in kvišku. Tako kot je bila ravna njegova pot, so bile preproste njegove besede in uravnovešena dejanja.

Družina se zahvaljuje vsem tistim, ki so mu v zadnjih mesecih lajšali življenje; od dragocenih sosedov, prijateljev do kolegov iz politične stranke. Zahvaljuje se zdravnikom gospe Vodnjov, gospe Fajmut, gospodu Smonkarju in gospodu Kovaču, vsemu medicinskemu osebju in še posebej vsem znancem, ki so mu izrekli besede podpore ob boleznih bodisi na obiskih v bolnicah, srečanjih na vasi ali s pozdravi preko sorodnikov.

90 let Marije Repas

Franc Jurač

Na majhni Škrabčevi domačiji se je 4. decembra 1918 rodila Marija Repas, rojena Pepevnik. Že kot dvanajstletni otrok je morala prijeti za delo; odšla je služiti na večjo kmetijo h Kavdeku in Žgajnarju v Libeliče ter nato še k Štanglnu v Šentjanž. Njen oče je pozneje ugotovil, da bi njene pridne roke prišle prav tudi na njegovi kmetiji, saj v svojem zakonu otrok ni imel. Povabil jo je na svoj grunt k Zagmajšku v Gmajno. Takrat je spoznala tudi svojega življenjskega sopotnika Maksija Repasa - Matečevega, ki je bil po poklicu krojač z mojstrskim izpitom. Zakonska sreča in goreča želja po ureditvi domačega ognjišča se jima nista uresničili zaradi krute druge svetovne vojne, ki je Mariji vzela moža. Decembra 1944 je z dvema malima otrokoma, triletnim Jožetom in štirimesečno Anico, ostala sama. Breme samohranilke je težko občutila še po vojni. Po dolgih dveh letih žalosti in trpljenja ji je usoda ponudila roko in kanček upanja in sreče. Spoznala je življenjskega prijatelja, ki jo je sprejel na svoj dom in rodila se jima je hčerka Slavica. Da je lahko dala možnost otrokom za šolanje, se je leta

1964 preselila v mesto Slovenj Gradec, kjer ji je po padlem možu občinski odbor ZB NOV dodelil majhno garsonjero. S skromno invalidsko podporo je vedno težje shajala, zato je iskala delo od čiščenja do varovanja otrok. Velika predanost veri in cerkvi jo je spremljala vse življenje in ji bila v oporo v najhujših trenutkih. Zadnjih 25 let se je posvetila mestni cerkvi sv. Elizabete, ki jo je čistila in krasila, dolga leta je skrbela

tudi za gospodinjska dela v župnišču, za kar je od nadškofa Krambergerja prejela lepo priznanje in zahvalo. Sedaj od leta 2002 živi v Domu sv. Eme v Šentjanžu pri Dravogradu, kjer je kljub bolezenskim tegobam dočakala 90 let. K visokemu življenjskemu jubileju Mariji Repas iskreno čestitamo in ji želimo še vrsto let zdravja in osebne sreče.

Srečno, zdravo, zadovoljno

Foto: Ida Robnik

V pričakovanju božičnih in novoletnih praznikov želi upravni odbor Društva upokojenih koroških gozdarjev svojim članom in vsem upokojenim gozdarjem veliko sreče, zdravja, zadovoljstva, v naslednjem letu pa spet veselo srečanje na vsakoletni prireditvi kluba. Prav tako voščimo sodelavcem Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, d. d., in Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec, ki vam v prihodnjem letu želimo tudi veliko poslovnih uspehov.

Predsednik Kluba upokojenih koroških gozdarjev Jože Logar

Upravni odbor Društva upokojenih koroških gozdarjev je na svoji zadnji letošnji seji ocenil svoje delo v letu 2008. Osrednji dogodek je bil srečanje upokojenih koroških gozdarjev, ki je bilo letos 18. septembra v okviru praznovanja MO Slovenj Gradec in obeležja štiridesete obletnice Viharnika. Srečanja se je udeležilo več kot 300 članov s svojimi partnericami in partnerji, ki so ob bogatem kulturnem in zabavnem programu poklepetali in se razvedrili. Kot vedno, so tudi letos obdarili jubilate za visoke življenjske praznike. Druga večja aktivnost članov upravnega odbora pa je priprava daril z obiski članov, ki jih opravijo poverjeniki v predprazničnem obdobju na domovih članov.

Seje Upravnega odbora se je udeležila tudi Darja Hain, univ. dipl. ekon., vodja finančne službe Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, ki je člane seznanila z dosežki družbe v letu 2008 in s pričakovanji v prihodnjem letu.

Upravni odbor je sprejel tudi okvirni plan dela za leto 2009, v katerem je kot osrednja naloga zopet navedena priprava srečanja.

Na sliki je Darja v družbi Jožeta Logarja.

Humor

Zlatko Škrubej

Ve

Privatni zdravnik reče pacientu: Kakšna sreča, da ste prišli na pregled. Skrajni čas je že bil!

- Vem, gospod zdravnik, težko je priti do denarja konec meseca.

Zelo hitro

Psihiater vpraša pacienta: Kdaj ste ugotovili, da ste konj?

- Že takrat, ko sem bil še žrebiček!

Najštevilčnejša

Prijatelj vpraša Janeza: Janez, v kateri stranki si?

- V tisti, ki postaja v Sloveniji najštevilčnejša.
- Katera pa je to?
- Stranka tehnoloških viškov.

Je povedal

Lojzka pravi sosedu: Dober dan, gospa sosedu. Včeraj sem videla vašega moža, pa me sploh ni videl.

- Vem.
- Kako?
- Mi je povedal.

Ni res

Ravnatelj v šoli vpraša Mihca: Je res, da si rekel sošolcu Poldetu, da je tele?

- Ni res.
- Če pa on tako pravi.
- Laže, jaz sem mu samo rekel, da je njegov oče bik.

Dobra opazka

Na vlaku reče potnik sopotnici: O, mlada gospodična, ko se nasmejete, bi vas najraje povabil k sebi domov.

- Ste samski?
- Ne, zobozdravnik sem.

Neverjetno

Zakonca sta večerjala v restavraciji. Žena se zagleda v opazno vinjenega moškega nekaj miz vstran. To opazi mož in jo vpraša: Kaj ga pa tako gledaš? Ga poznaš?

- Ja, to je moj bivši mož.
- Pa je že od nekdaj tako predaja pijači?
- Ne od nekdaj, pije, odkar sem ga pred petimi leti zapustila.
- Neverjetno.
- Kaj?
- Nisem si mislil, da lahko tako dolgo proslavljaš.

Ni ljubezen

Marko reče svojemu dekletu: Odkar te poznam, ne morem ne jesti ne piti!

- Ali me tako zelo ljubiš?
- Ne, bankrotiral sem!

Zadnji čas

Milan vpraša prijatelja: Bojan, ali misliš, da je čas, da se s svojim 13-letnim sinom pogovorim o seksu?

- Ja, seveda! Pri tem se boš še kaj novega naučil!

Kdaj vprašati?

Blondinki se pogovarjata, pa reče ena:

- Nekaj me muči ...
- Povej.
- Če na zabavi srečam neznanca in se mi zdi privlačen, a je prav, da ga naravnost vprašam, ali je poročen?
- Nikar! Počakati moraš do jutra!

Plešast

Peter pravi prijatelju: Poznam človeka, ki se že petnajst let ni ostrigel.

- Jezus. Kakšen pa je videti?
- Nič posebnega. Je popolnoma plešast.

Vzorna ženska

Vzorna ženska je odšla na večerno zabavo, možu pa je pustila na mizi listek: Odšla sem na zabavo. Večerjo imaš v kuhinjski knjigi, stran 133.

Prva liga

Pri uri zemljepisa učiteljica vpraša Alena: Alen, povej mi, kje so Domžale?

- V prvi nogometni ligi.

Žganci z zeljem

Zdravnik sprašuje pacienta: Kaj ste pojedli, da ste si tako pokvarili želodec?

- Žgance.
- Pa ste jih jedli s tekom?
- Ne, z zeljem.

Zvestoba

Prijateljci se pogovarjata ob kavici, pa reče ena: Čudim se najini prijateljici Cvetki.

- Ona bo res zvesta do groba.
- Kako zvesta? Saj je že tretjič poročena.
- To že, ampak prijatelja ima pa še vedno istega.

Zafrkancija

Policist vpraša kolega: Koliko je ura?

- Deset in deset.
- Ne zafrkavaj, reci dvajset!

Stewardesa

Štoklja leti nad deželo in v beli bisagi nese dva dojenčka, fantka in punčko. Fantek vpraša punčko: Ali si tudi ti kdaj prišla na svet?

- Seveda. Kaj pa si mislil? Da sem tvoja stewardesa.

Vzrok

Tone vpraša prijatelja: Zakaj se štirje policisti stepejo, preden vstopijo v avto?

- Hm, ne vem.
- Vsi hočejo sedeti pri oknu.

Pražnje oblačilo

Upokojenca se pogovarjata: Kaj v domu upokojencev velja za pražnje oblačilo?

- Ne vem.
- Čevlji z zavezanimi vezalkami.

Logično

Haso vpraša poštarja: Ali je kaj pošte zame?

- Kako se pa pišete?
- Saj piše na pismu.

Polnoletna

Lojze reče prijatelju: Osamosvojena Slovenija bo kmalu polnoletna.

- Hm, pa še »jošk« nima ...

Pričakovanje

Prijatelja politizirata, pa vpraša eden: Kaj pričakuješ od novih poslancev v naši vladi?

- Tisto, kar pričakujemo vsi.
- In to je?
- Da ne bodo nastopali na »plejbek«.

Vrabčki

Možakarja opazujeta vrabčke, pa eden vpraša: Ali ločiš samce od samic?

- Seveda.
- Kako pa?
- Po čivkanju.
- Ne razumem.
- Samec vedno pravi čiv, samica pa čiv, čiv, čiv...

KOROŠKE GRADNJE d.o.o.

Celjska cesta 7, 2380 Slovenj Gradec

Dragi bralci Viharnika!

Glede na to, da smo imeli prve snežne padavine že konec novembra, imamo gradbinci čas, da lahko malo bolj podrobno predstavimo letošnje poslovanje nove družbe Koroške gradnje, d. o. o.

Pred enim letom smo polni optimizma pričeli z delom v novem podjetju, ki je v lasti GG Slovenj Gradec, d. d., in CM Celje, d. d. V tem letu smo se opremili, imamo kar nekaj novih strojev in prevoznih sredstev, s katerimi izvajamo dela. Prav tako z nami sodeluje precej kooperantov s celotne regije. In ker je leto hitro naokoli, lahko že pokažemo prve dokončane objekte. Ti so raztreseni po vseh treh dolinah, saj smo dela izvajali od Podvelke in Črne na Koroškem pa do Velenja. V Pamečah smo investitorju predali nov blok z 18 stanovanji, v Mislinji smo izgradili poslovni objekt Vezoder (do III. gradbene faze), v Metalu Ravne smo prenovili garderobe in sanitarije, v podjetniški coni Pameče smo izgradili poslovni objekt za Megalogos. To je le nekaj največjih.

Tudi na področju nizkih gradenj smo imeli precej dela. Največji zalogaj je bila izgradnja kanalizacije na Kope. Dolžina te kanalizacije je kar 14,5 km, objekt pa smo skupaj z dvema slovenjegraškima podjetjema zgradili v rekordnem času. Na objektu je poleg 14,5 km cevi postavljenih še več kot 400 jaškov. Izgradnja te kanalizacije je tudi eden izmed osnovnih pogojev za nadaljnji razvoj turizma na Kopah. Most preko reke Mislinje na PC Ozare pri Preventu je bil zgrajen v prvi polovici leta, zdaj pa na tem objektu nadaljujemo z urejanjem infrastrukture. V poletnih mesecih smo sodelovali pri prenovi mestnega jedra pri trgovini Tuš na Ravnah na Koroškem. V jesenskih mesecih smo pričeli z urejanjem poslovne cone v Radljah ob Dravi ob Melesu.

Eden izmed projektov, ki je bil najbolj na očeh javnosti, je bil izgradnja krožišča pri Nami v Slovenj Gradcu, kjer smo izvajali vsa

KOROŠKE GRADNJE d.o.o.

Celjska cesta 7
2380 Slovenj Gradec
telefon (02) 88 39 040
faks (02) 88 39 049

Trg Tuš Ravne

dela razen asfaltiranja. Izvajali smo tudi dela na rekonstrukcijah cest v Podvelki, Radljah ob Dravi, Lovrencu na Pohorju, Slovenj Gradcu, Mežici, gozdne ceste pa smo vzdrževali na celotnem Koroškem.

Radi bi, da bi bilo tudi leto 2009 tako uspešno, kot je bilo letošnje, vsem bralcem Viharnika, poslovnim partnerjem in uporabnikom naših storitev pa želimo veliko lepih trenutkov, zdravja in sreče.

Petra Krevh

Krožišče Slovenj Gradec

Blok Pameče

VESELE BOŽIČNE
PRAZNIKE TER
SREČNO IN
ZDRAVO LETO
2009

ŽELI KOLEKTIV
SMREKE
GORNJI GRAD

Smreka proizvodnja, trgovina in storitve d.o.o.
Podsmrečje 20, SI-3342 Gornji Grad

tel: +386 3 839 36 00;
fax: +386 3 839 36 16

e-mail: info@smreka.si
www.smreka.si

ŠTAJER LES PODJETJE ZA
TRGOVINO IN STORITVE D.O.O.

ROGOZNIŠKA CESTA 25
2250 PTUJ

Odbije polnoč in
leto mine:
podarja izkušnje,
uspehe, spomine.
Odbije polnoč,
poti so odprte za
upe in želje
in nove načrte.
Srečno novo leto
2009!

Štajer-LES, d. o. o.

OBČINA RAVNE NA KOROŠKEM

Skupaj tlakujemo razvoj in boljšo prihodnost.

V novo leto stopamo z optimizmom in s prepričanjem, da bomo uresničili zastavljene cilje v dobro naših občanov, Raven, Mežiške doline in Koroške.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČO V LETU 2009!

Župan
mag. **Tomaž Rožen**

**Spoštovane občanke, cenjeni občani
Mestne občine Slovenj Gradec!**

Dovolite, da Vam ob izteku napornega, a uspešnega leta 2008, iskreno čestitam in se Vam zahvalim za sodelovanje, strpnost in razumevanje ter Vam ob prihajajočih božičnih praznikih zaželim lepo in mirno praznovanje, v novem letu 2009 pa obilo sreče, zdravja, uspehov ter medsebojnega razumevanja, sodelovanja in vzpodbud.

Vaš župan
Matjaž Zanoškar

Drage občanke in občani,

želim vam srečen, miren in blagoslovljen božič ter uspešno in zdravo novo leto 2009 po meri vaših želja in sanj.

Boris Kralj, župan Občine Muta

Vse uprto je v prihodnost, kot da ta, kdo ve, zakaj, ponuja večjo nam udobnost. Hej, prijatelj, sosed in rojak, postoj in še ne vstopaj, saj zadnji ni to vlak, ki v letu tem odpelje še s perona. Na tistem bodi, kot bom jaz in tvoji, moji znanci. Ob dvanajsti uri ob izteku leta na vlaku sopihajočem skozi noč, želje polne bom delil obeta. Če kako drugače se zgodi in z drugo družbo boš obdan, vedi, da mislinjski ti župan v božičnem času in letu novem, veliko dobrega želi.

Župan Občine Mislinja
Viktor Robnik
s sodelavci

Cenjene občanke, cenjeni občani!

Vsem Vam želimo veliko dobrega, veliko sreče in miru ob božično-novoletnih praznikih in veliko uresničenih želja v novem letu. Tudi takrat, ko vam je najbolj težko, obstaja žarek upanja za srečo. Dovolite mu, da vas spremlja tudi v letu 2009. Tudi letos smo se odločili, da sredstva, ki bi jih porabili za nakup novoletnih voščilnic, namenimo za obdaritev socialno ogroženih družin v naši občini.

Župan Občine Prevalje, dr. **Matic Tasič**,
svetniki Občine Prevalje, **Uprava Občine Prevalje**

"Ko zadnji list na koledarju odtrgan je, prihaja čas, ko novo leto, mlado leto se na saneh pripelje v vas. Naj nam nikaner ne zmanjka časa za srečanje in za pozdrav, naj nam nikaner ne zmanjka časa za vedro pesem, svet sanjav."

**Lepe božične praznike
in vse dobro v novem letu.**

Župan **Anton Kovše**, Občinski svet in
Občinska uprava Občine Podvelka

Prihaja čas, ko je v zraku čutiti radoživost, sproščenost in veselje, ki jih prinaša še zadnji mesec v letu. Prav tako pa je to mesec, ko si zadamo cilje, ki jih bomo skušali doseči v naslednjem letu. Sledili bomo enemu samemu cilju, da bomo s skupnimi močmi lažje premagali vse izzive, ki nam jih prinaša vsakdanje življenje. Naj vam bodo lepi in prijetni praznični dnevi nepozabni, polni majhnih pozornosti, obenem pa ne pozabite na svoje najdražje, sorodnike, prijatelje in poslovne partnerje.

Županja Občine Dravograd
Marijana Cigala, dr. vet. med.

Spoštovane občanke, cenjeni občani Občine Mežica,

ob prihajajočih božično-novoletnih praznikih vam želimo lepo praznovanje in v novem letu 2009

vam vsem voščimo obilo sreče, veselja in osebnih uspehov.

Župan **Dušan Krebel** in delavci
Občinske uprave

Namesto listnice uredništva

Spremembe so edina stalnica v naših življenjih. Tudi sprejete odločitve, ki pomenijo spremembo, se kdaj pa kdaj zaradi bogsigavedi kakih vse razlogov razveljavijo, »odsprejmejo«, spremenijo ... Včasih se zdi, da to ni dobro, ampak to je zgolj ugibanje. Kot je ugibanje tudi, da je vse, kar se zgodi, za nekaj zagotovo dobro ...

»Ni lahko prestopiti meje poznanega, sigurnega, udobnega obdobja v drugo, drugačno, novo, vendar človek to mora; ne moreš ostati otrok, mladostnik, odrasel ...; nekje je vedno meja,« je v prejšnji številki revije v slovo zapisala Ida Robnik, glavna urednica Viharnika. Splet okoliščin, razmislek in razni vplivi so njeno mejo malce prestavili; vsaj še nekaj časa se bo njeno ime zapisovalo v kolofon Viharnika. Zanj je to najbrž na nek način obremenitev (vendarle sta bili odločitev za upokožitev in nato ponovni prevzem funkcije dve izredno veliki spremembi v zelo kratkem času), po drugi strani pa ... Viharnik ji je kot posvojenec; 40 let je star in le v prvem desetletju njegovega obstoja ni ona bdela nad njim.

Da bomo ldo na prireditvah, pri sosedu, na kavi, ob pomembnih in zanimivih dogodkih še naprej srečevali s fotoaparatom okoli vratu in vedno s svežim kupom izvodov Viharnika na zadnjem sedežu avtomobila, je za nas, ki imamo radi to revijo, zagotovo dobro. Idej in energije »večni mladenki« ne manjka ...

Marta Krejan

Popravek

Naj se še tako trudimo izogniti napakam, človeški, tiskarski ali računalniški faktor naredijo svoje. V prispevku o Primožu Trubarju v rubriki Kultura in jezik v prejšnji številki Viharnika piše, da gre za 800-letnico rojstva utemeljitelja slovenskega knjižnega jezika. Sicer je iz besedila povsem jasno razbrati, da mora biti namesto osmice zapisana petica, a vseeno se čutim dolžno, da spoštovane bralce opozorim na to napako in se zanjo opravičim.

Marta Krejan

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorancjev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:
Ida Robnik

Uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Gorazd Mlinšek

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

**SPOŠTOVANE OBČANKE,
CENJENI OBČANI!**

**SREČNE IN MIRNE BOŽIČNE PRAZNIKE,
V NOVEM LETU 2009 PA OBILO ZDRAVJA,
USPEHOV TER MEDSEBOJNEGA
RAZUMEVANJA, SODELOVANJA
IN VZPODBUD!**

**ŽUPAN OBČINE ČRNA NA KOROŠKEM
JANEZ ŠVAB S SODELAVCI**

Vsem našim strankam in sodelavcem
želimo lepe praznike in vse dobro v nov

študijska knjižnica
DZ 05
VIHARNIK
2008

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
RAVNE

070.489(497.12 Slovenj Gradec)

3012060

COBISS o

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

T R G O V I N A

LES

**SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA**

**SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibuh 1, telefon in faks 02/88 21 620
RADLJE OB DRAVI (Dvorec), Koroška cesta 68, telefon in faks 02/88 71 423**

**Brez
zavarovanja
je vse
kot list
v vetru**

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

Vihnarnik

- Januar**
- 1 Č Novo leto
  - 2 P Makarij
  - 3 S Genovefa
  - 4 N Angela
  - 5 P Milena
  - 6 Č Sveti trije kralji
  - 7 S Zdravko
  - 8 Č Severin
  - 9 P Julijan
  - 10 S Viljem
  - 11 N Pavlin
  - 12 P Tatjana
  - 13 T Veronika
  - 14 S Srečko
  - 15 Č Pavel
  - 16 P Marcel
  - 17 S Anton
  - 18 N Marjeta
  - 19 P Suzana
  - 20 T Boštjan
  - 21 S Neža
  - 22 Č Vinko
  - 23 P Rajko
  - 24 S France
  - 25 N Pavel
  - 26 P Timotej
  - 27 T Angela
  - 28 S Tomaž
  - 29 Č Valerij
  - 30 P Martina
  - 31 S Janez

- Februar**
- 1 N Brigita
  - 2 P Marija
  - 3 T Blaž
  - 4 S Andrej
  - 5 Č Agata
  - 6 P Pavel
  - 7 S Rihard
  - 8 N Kulturni dan
  - 9 P Polona
  - 10 T Viljem
  - 11 S Benedikt
  - 12 Č Damijan
  - 13 P Jordan
  - 14 S Valentin
  - 15 N Klavdij
  - 16 P Julijana
  - 17 T Aleš
  - 18 S Simeon
  - 19 Č Konrad
  - 20 P Leon
  - 21 S Peter
  - 22 N Marjeta
  - 23 P Polikarp
  - 24 T Matija, pust
  - 25 S Taras, pepelnica
  - 26 Č Branko
  - 27 P Gabrijel
  - 28 S Ožbolt

- Marec**
- 1 N Albin
  - 2 P Neža
  - 3 T Kunigunda
  - 4 S Kazimir
  - 5 Č Jadran
  - 6 P Nika
  - 7 S Perpetua
  - 8 N Janez
  - 9 P Franciška
  - 10 T 40 mučencev
  - 11 S Konstantin
  - 12 Č Dora
  - 13 P Kristina
  - 14 S Matilda
  - 15 N Klemen
  - 16 P Hilarij
  - 17 T Patric
  - 18 S Ciril
  - 19 Č Jožef
  - 20 P Klavdija
  - 21 S Nikolaj
  - 22 N Lea
  - 23 P Jože
  - 24 T Dionizij
  - 25 S Minka
  - 26 Č Lara
  - 27 P Rupert
  - 28 S Bojan
  - 29 N Bertold
  - 30 P Amadej
  - 31 T Modest

- April**
- 1 S Hugo
  - 2 Č France
  - 3 P Rihard
  - 4 S Izidor
  - 5 N Vinko
  - 6 P Irenej
  - 7 T Janez
  - 8 S Valter
  - 9 Č Tomaž
  - 10 P Engelbert
  - 11 S Leon
  - 12 N Zenon, Velika noc
  - 13 P Martin, Vel. pon.
  - 14 T Valerijan
  - 15 S Jelica
  - 16 Č Bernardka
  - 17 P Robert
  - 18 S Apolonij
  - 19 N Leon
  - 20 P Hilda
  - 21 T Anastazij
  - 22 S Leonida
  - 23 Č Jurij
  - 24 P Fidel
  - 25 S Marko
  - 26 N Pashazij
  - 27 P Dan upora
  - 28 T Peter
  - 29 S Katarina
  - 30 Č Jožef

- Maj**
- 1 P Jožef delavec
  - 2 S Anastazij
  - 3 N Filip in Jakob
  - 4 P Florijan
  - 5 T Angel
  - 6 S Dominik
  - 7 Č Gizela
  - 8 P Zmago
  - 9 S Gregor
  - 10 N Gordijan
  - 11 P Žiga
  - 12 T Pankracij
  - 13 S Servacij
  - 14 Č Bonifacij
  - 15 P Zofka
  - 16 S Janez
  - 17 N Jošt
  - 18 P Janez
  - 19 T Ivo
  - 20 S Bernardin
  - 21 Č Serapij
  - 22 P Julija
  - 23 S Željko
  - 24 N Marija
  - 25 P Beda
  - 26 T Filip
  - 27 S Avguštin
  - 28 Č German
  - 29 P Magdalena
  - 30 S Ivana
  - 31 N Angela, Binkušti

- Junij**
- 1 P Fortunat
  - 2 T Erazem
  - 3 S Karel
  - 4 Č Francisek
  - 5 P Valerija
  - 6 S Bertrand
  - 7 N Robert
  - 8 P Medard
  - 9 T Primož
  - 10 S Bogumil
  - 11 Č Bamaba, Sv. t. telo
  - 12 P Eskil
  - 13 S Anton
  - 14 N Valerij
  - 15 P Vid
  - 16 T Beno
  - 17 S Gregor
  - 18 P Marko
  - 19 P Romuald
  - 20 S Mihelina
  - 21 N Alojzij
  - 22 P Ahac
  - 23 T Jožef
  - 24 S Janez
  - 25 Č Dan državn.
  - 26 P Stojan
  - 27 S Erna
  - 28 N Irenej
  - 29 P Peter in Pavel
  - 30 T Adolf

- Julij**
- 1 S Estera
  - 2 Č Oton
  - 3 P Tomaž
  - 4 S Uroš
  - 5 N Ciril in Metod
  - 6 P Bogomila
  - 7 T Vilibald
  - 8 S Spela
  - 9 Č Veronika
  - 10 P Ljubica
  - 11 S Benedikt
  - 12 N Mohor
  - 13 P Henrik
  - 14 T Božidar
  - 15 S Vladimir
  - 16 Č Karmen
  - 17 P Aleš
  - 18 S Mirko
  - 19 N Vincenc
  - 20 P Marjeta
  - 21 T Danilo
  - 22 S Marija
  - 23 Č Brigita
  - 24 P Krištof
  - 25 S Jakob
  - 26 N Ana
  - 27 P Gorazd
  - 28 T Zmago
  - 29 S Marta
  - 30 Č Peter
  - 31 P Ignacij

- August**
- 1 S Alfonz
  - 2 N Evzebij
  - 3 P Lidija
  - 4 T Janez
  - 5 S Marija
  - 6 Č Ljuba
  - 7 P Darko
  - 8 S Dominik
  - 9 N Jaroslav
  - 10 P Lovrenc
  - 11 T Jasna
  - 12 S Hilarija
  - 13 Č Lilljana
  - 14 P Maksimilijan
  - 15 S Veliki smaren
  - 16 N Rok
  - 17 P Hiacint
  - 18 T Alenka
  - 19 S Janez
  - 20 Č Bernard
  - 21 P Zdenko
  - 22 S Marija
  - 23 N Roza
  - 24 P Jernej
  - 25 T Ludvik
  - 26 S Rufin
  - 27 Č Monika
  - 28 P Avguštin
  - 29 S Janez
  - 30 N Srečko
  - 31 P Pavlin

- September**
- 1 T Tamara
  - 2 S Stefan
  - 3 Č Gregor
  - 4 P Zalka
  - 5 S Lovrenc
  - 6 N Bertrand
  - 7 P Marko
  - 8 T Mali smaren
  - 9 S Peter
  - 10 Č Ines
  - 11 P Nada
  - 12 S Tihomil
  - 13 N Janez
  - 14 P Rasto
  - 15 T Melita
  - 16 S Ciprijan
  - 17 Č Robert
  - 18 P Jožef
  - 19 S Suzana
  - 20 N Svetlana
  - 21 P Matej
  - 22 T Mavricij
  - 23 S Lin
  - 24 Č A. M. Slomšek
  - 25 P Zora
  - 26 S Damijan
  - 27 N Vincenc
  - 28 P Venčeslav
  - 29 T Mihael
  - 30 S Hieronim

Vesel božič in
srečno 2009

- Oktober**
- 1 Č Terezija
  - 2 P Bogoljub
  - 3 S Evald
  - 4 N France
  - 5 P Marcel
  - 6 T Bruno
  - 7 S Marko
  - 8 Č Tajda
  - 9 P Sara
  - 10 S Danijel
  - 11 N Milan
  - 12 P Maks
  - 13 T Edvard
  - 14 S Kalist
  - 15 Č Terezija
  - 16 P Hedvika
  - 17 S Ignacij
  - 18 N Luka
  - 19 P Pavel
  - 20 T Irena
  - 21 S Uršula
  - 22 Č Marija
  - 23 P Janez
  - 24 S Anton
  - 25 N Darinka
  - 26 P Lucijan
  - 27 T Sabina
  - 28 S Simon
  - 29 Č Narcis
  - 30 P Marcel
  - 31 S Dan reformacije

- November**
- 1 N Vsi sveti
  - 2 P Dušanka
  - 3 T Viktor
  - 4 S Drago
  - 5 Č Zaharija
  - 6 P Lenart
  - 7 S Ernest
  - 8 N Bogomir
  - 9 P Teodor
  - 10 T Leon
  - 11 S Martin
  - 12 Č Milan
  - 13 P Stanislav
  - 14 S Nikolaj
  - 15 N Albert
  - 16 P Jerica
  - 17 T Elizabeta
  - 18 S Roman
  - 19 Č Matilda
  - 20 P Feliks
  - 21 S Maver
  - 22 N Cecilija
  - 23 P Klemen
  - 24 T Andrej
  - 25 S Katarina
  - 26 Č Silvo
  - 27 P Virgil
  - 28 S Berta
  - 29 N Radivoj
  - 30 P Andrej

- December**
- 1 T Natalija
  - 2 S Blanka
  - 3 Č France
  - 4 P Barbara
  - 5 S Savo
  - 6 N Miklavž
  - 7 P Ambrož
  - 8 T Marija
  - 9 S Valerija
  - 10 Č Melkijad
  - 11 P Damaz
  - 12 S Ivana
  - 13 N Lucija
  - 14 P Dušan
  - 15 T Kristina
  - 16 S Albina
  - 17 Č Lazar
  - 18 P Gacijan
  - 19 S Urban
  - 20 N Evgen
  - 21 P Peter
  - 22 T Franciška
  - 23 S Janez
  - 24 Č Sveti večer
  - 25 P Božič
  - 26 S Dan samost.
  - 27 N Janez
  - 28 P Antonij
  - 29 T David
  - 30 S Evgen
  - 31 Č Silvester

